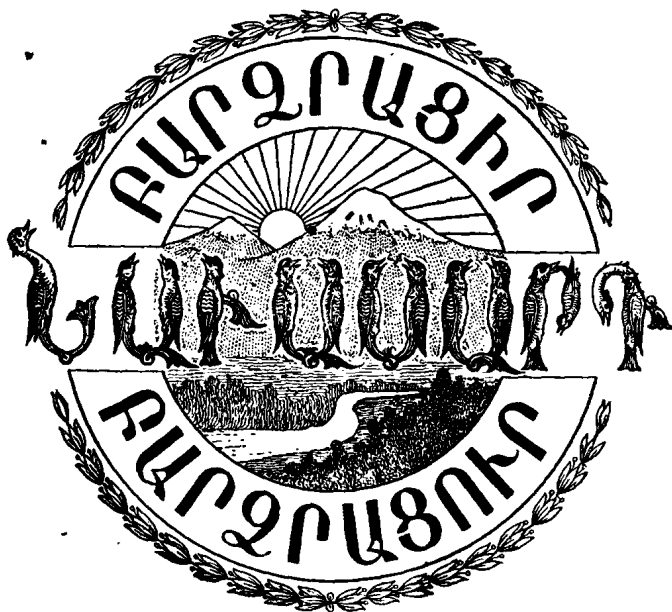

NAVASART

ORGANO DE LA U. G. ARMENIA DE CULTURA FISICA

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ Հ. Մ. Ը. Մ.-Ի

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1957

Հ. Մ. Ը. Մ. Ի
 ՄԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ՓԱԿՈՒՄ
 ԵՒ ՀԱՆԴԻՍԱԿԻՈՐ ԿՐԱԿ-ՎԱՆ

Հովանաւորութեամբ
 Տ. ՍԻՈՆ ԱՐԲ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Կիրակի, 24 Փետր.ին, կէսօրէ վերջ ժամը 4-ին տեղի պիտի ունենայ հանդիսաւոր փակումը Հ. Մ. Ը. Մ. Ի սկաւտական բանակումին :

Կը հրաւիրուին, Ազգային վերին իշխանութիւնը, Կրօնական Դատը, Յարանումութեանց, Մամուլի, Բարեսիրական, Մշակութային եւ Հայրենակցական Կազմակերպութեանց մերկայացուցիչները, Թաղային Հոգաբարձութիւնները եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ով խանդավառ հասարակութիւնը, անձամբ տեսնելու գազութիս համար իրապէս աննախընթաց այս բանակումը, որուն յաջողութիւնը կը պարտինք մեր ժողովուրդի գոեարեւութեան եւ նոր Սեբուռնի նախածնունդ ոգիին :

Ուրեմն, Փետր. 24-ին, բոլորդ դէպի Մոսկո, Աշարհեան եղբայրներու "Է՛լ ԹրէՊՈ՛ւ" ամարանոցը, - Ազգուէնակա եւ Սէնթեմարիօ փողոցներու խաչածուաւուած վայրը, - վայելելու համար բանակումի փակման հանդիսութիւնը :

ՄԱՆՈՒՑ. - Մորենոյի կայարանէն մինչեւ բնակավայր, հրաւիրեալներու փոխադրութիւնը ապահովուած է Հ.Մ.Ը.Մ.ական եղբայրներու կողմէ, անձնական ինքնաշարժերու սպասարկութեամբ :

2121

ՆԱԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՐԾՐՈՒՆԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԻՔ

(Վ. Նաասարյանի եւ Շ. Մխաֆեանի յիշատակին)

Վերջերս հայ մամուլը կորսնցուց իր անուանի խմբագիրներէն Վահան Նաասարյանը եւ Շ. Մխաֆեանը:

Մեր նորագոյն եւ առաջաւոր մամուլը կը սկսի Գրիգոր Արծրունիով եւ կը հասնի մինչեւ Թուրքիոյ Գարրինեանը, որ ներկայ է եւ դեռ կը գործէ նոյն եռանդով եւ նուիրումով:

Շուրջ ութսուն տարի առաջ, երբ դեռ հրապարակ չէր իջած Գրիգոր Արծրունի իր «Մշակ» թերթով, մեր երկու հատուածները, հին աւանդութիւններով, լծացած կեանք մը կ'ապրէին, իրար անհաղորդ եւ անկարեկիր: Չկային առաջնորդող գաղափարներ, մշակուած սկզբունքներ եւ ընդհանուր գործունէութիւն, ի խընդիր մեր ազգային ամբողջութեան Գրեթէ ազգ չէինք, այլ՝ բազմութիւններ եւ կրօնական համայնքներ, տեղական աննշան պահանջներով:

Չունէինք, նաեւ գաղափարապաշտ, կորովի եւ մարտնչող մամուլ մը, որ ձեւակերպէր մեր ազգային բաղձանքները, ընդհանր տար մեր հանրային եւ քաղաքական կեանքին, հայութիւնը մղելով գարթօնքի եւ միակամ պայքարի, իրականացնելու համար մեր դարաւոր երազները:

Հայացած այս եւրոպացին, Գրիգոր Արծրունի, որ իր մայրենի լեզուին հմուտ չէր, Թիֆլիսի մէջ կը հիմնէ իր «Մշակ» թերթը, յաճախագիւմ սկզբունքներով:

Նոր խօսքի նորագոյն գաղափարներով կը բերէ այս նոր օրկանը, իսլամաբանութեան, քաղաքական գաղափարներու եւ յետադիմականներու ոռնոցին տակ:

60-97

1515

1959 Վահ

Ու կը սկսի խաւարի եւ լոյսի պայքարը, որ մինակ կը վարէ Գրիգոր Արծրունին, իր մէջ կրելով հայ ժողովուրդի բոլոր առաքելութիւնները:

Սակայն, ի՞նչ էր այդ նոր պատգամը, որ կը բերէր այս ընտիր առաքելը եւ որուն դէմ էին խաւարամիտ ամբոխները, իրենց բոլոր թեւերով:

Ներկայ ըմբռնումով շատ պարզ բաներ — հանրային ընդհանուր կրթութիւն, հայ կնոջ իրաւահասարակութիւն, հայ մարդու քաղաքացիական դաստիարակութիւն եւ հասունութիւն, քաղաքական բարեք վիճակը արեւմտահայութեան, մեր բաղձանքներու բանաձեւումը եւ անոնց հետեւողական դործադրութիւնը: Մէկ խօսքով, պայքար յանուն ազատութեան եւ մարդկային իրաւանց պաշտպանութեան:

Ինչպէս կը տեսնուի, տարտամ եւ անորոշ չէին Արծրունիի հիմնական դադափարներ, բայց զգոյշ էին իր քայլերը զանոնք կիրարկելու մէջ: Հայութիւնը պատրաստ չէր այդ դադափարները իւրացնելու, եւ միջավայրը աննպաստ էր, յախուռն քայլեր առնելու:

Սակայն «Մշակականները» հետեւողականօրէն կը շարունակէին իրենց պայքարը:

Մեր գրողները, հանրային եւ լուսամիտ դործիչներ եւ մտաւորականներ, շատերը անյայտ եւ անփորձ, շուտով բոլորեցին «Մշակ»ի շուրջը անոր վարպետէն վոյս, ջերմութիւն եւ խրախուսանք ստանալու համար:

Շուտով «Մշակ»ի խմբագրութիւնը կը դաւնայ մեր առաջաւոր մտաւորականութեան ժամադրաւայրը, ուր մեր ազգային դադափարները ձեւ եւ գոյն կը ստանան:

Եւ կը կազմակերպուին քաղաքական խմբակներ, մի՛շտ վարպետին ցուցմունքներով եւ իմաստուն խորհուրդներով:

Մնացեալ պատմութիւնը ծանօթ է:

Սուրի եւ գրչի աննման բանակները միակամ, դաշն ու անձնագոհ, կը նետուին Հայոց հնոցը ողջակիզուելու համար:

Արդիւնքը յայտնի է: Թէեւ մեծագոյն զոհողութիւններով բայց ազգ եւ պետութիւն կը դառնանք, ապշութիւն պատճառելով մեր դարաւոր ոսոխին եւ կեղծ բարեկամներուն:

Վահան Նաւասարդեանը եւ Շաւարշ Մխաբեանը կը պատկանին մտաւորական այն փաղանքին, որ Արծրունին ստեղծեց իր «Մշակ»ով եւ զանոնք նետեց մեր «սարցունքի հովերը» մեր անկարելի մարդը մղելու համար: Տեղ մը դործիչ, ուրիշ տեղ մը դաստիարակ, այլ պարագաներուն ռազմիկներու ընկերակիցը, բայց

առաւելապէս մնացին գրչի մարդիկ թէ՛ երկրին եւ թէ արտասահմանի մէջ:

Կարծես ծնեալ խմբագրապետներ էին: Ո՛ւր որ երթային, միշտ «Մշակ» մը կ'ունենային իրենց տրամադրութեան տակը, խաւարակուռ բանակներու գէժ կուռելու համար:

Ինչպէս մեր աննման ռազմիկները, նմանապէս Արծրունեան տիպի մտաւորականները, որոնք միասնաբար հայ հայրենիքը ստեղծեցին, ահա՛ իրենց աչքերը կը փակեն հայրենիքէն հեռու եւ անոր կարօտով:

Մեր Ժողովուրդը կը կորսնցնէ իր բնտիր գաւազներէն երկուքը, իսկ հայ առաջաւոր մամուլը կը զրկուի իր ծնեալ խմբագրապետներէն:

Կ'ողբանք անոնց մահը, բայց հպարտ ենք անոնց դադափարներով եւ գործով, որոնք աւանդաբար պիտի հասնին զալոց սերունդներուն:

Արծրունիի վաղո՛ւց չկայ, բայց Արծրունեան սերունդները կա՛ն եւ պիտի ըլլա՛ն:

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆ

Երեւանի մէջ, Դեկտ. 7-ին, մեռած է Հայաստանի անուանի գրողներէն Դերենիկ Դեմիրճեանը: Հին սերունդին կը պատկանէր եւ ծանօթ է իբրեւ բանաստեղծ, գիպպիւր եւ թատերագիր:

Միջնակարգ ուսումը ստացած է էջմիածնայ Գէորգեան եւ Թիֆլիսի Ներսէսեան վարժ. մէջ: Վերջինէն շրջանաւարտ եղած է 1897ին, որմէ յետոյ հետեւած է Ժընեւի համալսարանի դասընթացներուն: Մուտք գործած է մեր գրականութեան մէջ բանաստեղծական հատորով մը: Գեղեցիկ կտոր մըն է «Իէպի Անհունը» պոէման: 1912-ին գրած է «Վասակ» թատերգութիւնը, ապա, վերջին տարիներուն, լոյս տեսաւ իր նշանաւոր պատմավէպը «Վարդանանք», որ իր գլուխ գործոցը կը համարուի: Գրական ամէն սեռէն բազմաթիւ ստեղծագործութիւններ ունի: Աշխատանքի չքանչանակիր մըն էր:

Ս Կ Ա ՈՒ Տ ՈՒ Թ Ի Ի Ն Ը

Սկստուութեամ մտտիմ իմ այս ուսումնասիրութիւնս կը նուիրեմ ոչո՞ հարիւր հազարաւոր դեռատի հայորդիներուն, որոնք պատուոյ խօսքը կու տան իրենց աշխատամքը, իրենց միտքը, իրենց կեանքը նուիրելու հայրենի-
քի յառաջդիմութեամ եւ բարձրացմամ համար :

Մ. ՆԱՆԸԳԵԱՆ

Յ Ա Ւ Ա Ջ Ա Ր Ա Ն

Հայաստանի Պօյ - Սկսուածներուն ,

Մեծապէս կը զննատեսեմ այն պատիւը, որ ինձ կը շնորհուի Հայերէն սկսուածական առձեռն նոր գրքի մը Համար, նախարան մը գրելու եւ ես ուրախ իմ ողջոյնի եւ շնորհաւորութեան խօսք մը արտասանելու՝ սկսուածական գը-
րականութեան վերաբերեալ այս թանկագին Հատորին երեւումին բարեպա-
տեհ առիթով :

Մենք՝ Ամերիկայի մէջ, խորին Համակրութեամբ լեցուած ենք Հայ աղ-
նիւ ազգին Հանդէպ եւ Հետաքրքրութեամբ ու Հպարտութեամբ Հետեւած ենք
այն փառաւոր աշխատութեան, զոր սկսուածները կատարած են ձեր տառա-
պող երկրին մէջ : Ամերիկայի սկսուածները եղբայրական ձեռք կը կարկանդակ
այժմ եւ ցվերջ, ծովերէն անդին գտնուող իրենց ընկեր սկսուածներուն, եւ
Աստուծոյ օգնութիւնը կը Հայցեն այն ընտիր ջանքերուն վրայ, զոր դուք կը
շտայլէք, պատանիները պատրաստելու Համար չափահասութեան, որ ըստ
մեր երդումի «Փիղիքապէս զօրանոր, մտաւորապէս արթուն եւ բարոյապէս
ուղիղ» է եւ նուիրուած է մարդկութեան եւ ներկայ քաղաքակրթութեան :

Թոյլ տուէ՛ք ինձ աւելցնելու նաեւ, իմ անձնական արտագին Համակրու-
թեան եւ բարեկամութեան արտայայտութիւնը եւ իմ ջերմ յոյսը թէ՛ սկսու-
ածական շարժումը օրհնութիւն մը պիտի ըլլայ ո՛չ միայն ձեր երկրի պատա-
նիներուն, այլ եւ ընդհանուր Հայաստանին :

Ձերդ անկեղծօրէն եւ ջերմագին
ձէՅՄՍ Ի. ՌԻԷՍԹ
Գործադիր Ընդհ. Պետ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՍԿԱՌԻՏԸ

Աշխարհի սկսուածներու ընդհանուր պետեւ եւ Հիմնադիրը Սիր Պատէն
Բաուէլ իր յօդուածներէն մէկուն մէջ կը գրէր թէ ինչ անօրին կարգի սկսուած
չեղողները կատարեալ սկսուած չէր նկատեր : Նորընծայ սկսուած իր նախնա-
կան կրթութիւնը կը ստանայ երդումով, օրէնքով եւ քանի մը տարրական
դիտելիքներով :

Ան մեծ քայլ մը կ'առնէ երբ կը թեւակոխէ երկրորդ կարգի աստիճանին,
ուր կը ստանայ իրական սկսուածի կրթութիւնը, եւ երբ ան կը լրացնէ իր
քննութիւնը եւ առաջին կարգի սկսուածի շարքերուն մէջ կը մտնէ, արդէն
Հեռացած կ'ըլլայ խակութենէ եւ պատանին կը ներկայանայ իբր կատարեալ
եւ պատուական անհատ մը, շարխուած եւ զարգացած սկսուածական ընտրե-
լադոյն դիտելիքներով : Ինչ թերի մասեր որ կը մնան պատանիին վրայ նոր-
ընծայի եւ երկրորդ կարգի աստիճանները անցնելէ յետոյ, ատենք առաջին
կարգի սեմէն ներս անմիջապէս կը սրբազորուին եւ սկսուած կը Հասնի բարձ-
րագոյն աստիճանին :

Առաջին կարգի պայմանները իրենց բնոյթով շատ չեն տարբերէր երկ-

լորդ կարգի գիտելիքներէն, եւ եթէ բաղդատութեան դրութի՝ պիտի տեսնուի որ կարգ մը գիտելիքներ գրեթէ յար եւ նման են, ինչպէս դրօշախօսութիւն, կերակուր եփել, կարմիր խաչ: Գլխաւոր կէտը առաջին կարգի մէջ փորձառութիւնը եւ վարժութիւնն է, այնպէս որ նոյնանման պայմաններու համար կարելի է ըսել՝ թէ անոնք աւելի յառաջացեալ դասընթացք մըն են եւ նախկին գիտելիքներու վրայ քիչ մը աւելի հմտութիւն եւ փորձառութիւն՝ եւ որդէն ջննութիւնը կատարեալ կ'ըլլայ:

Շատ մը սկսուածներ երբ իրենց տարիքը կը լեցուի եւ պատանեկութենէ փոքրիկ երիտասարդութեան կը մտնեն, կը սկսին կամաց կամաց թուլանալ եւ թողուլ սկսուածական շարքերը, անձնական հաճոյքներու ետեւէ վազելու: Զարեանց ցանցառ է թիւը կամքի տէր պատանիներու, որոնք հաստատամբութիւն կը շարունակեն իրենց գնահատելի ուղին: Կարելի է երեւակայել սկսուածական միութեան դժուար կացութիւնը, երբ անոնք ստիպուած կը զգան անդադար նոր առաջնորդներ եւ նոր օգնական խմբապետներ հասցնելու հրաժարող տղայոց տեղը, մինչդեռ այն սկսուածները՝ որոնք նորընծայէն մինչեւ Առաջին կարգի դասընթացքը աւարտած են, կարող են խաչալ գեր խմբապետներ ըլլալ:

Պինոց ստացած սկսուածական կրթութիւնը, փորձառութիւնն ու հմտութիւնը գիրենք գերընտիր թեկնածուները կ'ընէ՝ դեր-խմբապետի պաշտօնին համար: Որով սկսուածի իսկական ուղով տողորուող պատանիներ պէտք չէ որ հեռանան՝ երբ իրենց տարիքը յառաջացած է եւ կամ առաջին կարգի դասընթացքը չբացուցած, այլ մնալով շարքերուն մէջ, պէտք է կատարեն պարտահանութիւններ իրենց կրտսեր եղբայրներուն, որոնք այնքան կարօտը կը քաշեն վարժ եւ հմուտ առաջնորդներու եւ խմբապետներու:

Ինչպէս երկրորդ կարգի, նոյնպէս եւ առաջին կարգի պայմաններու ջննութիւնը կարելի չէ մէկ օրուան եւ ակումբի սրահներուն մէջ տալ: Պայմաններէն ոմանք կը պահանջեն սենեակի մը մէջ արտասանել ջննութիւնը, իսկ ուրիշները բացօթեայ դաշտի կամ լեռան մը լանջքին վրայ: Վերջապէս պահանջուած ամէն մէկ գիտելիք պիտի ջննուի ըստ պարագայի եւ յարմարութեան, իսկ ստոնց զանազանութիւնը արդէն որոշ է սեւէ խմբապետի կամ նշանակուած քննիչի համար: Սկսուածներուն ստացած փորձառութիւնը երկրորդ կարգի գիտելիքներու ուսումնասիրութեան պահուն, մեծապէս կը դիւրացնէ առաջին կարգի աշխատանքը, այնպէս որ, երբ սկսուած մը իր թեւին վրայ կը կրէ երկրորդի զարդանիշը, ան կրնայ ապահովուիլ թէ փոքր ճիշդ մը արուարար պիտի ըլլայ առաջին կարգի տիտղոսը կրելու:

Առաջին կարգի զարդանիշը կը բաղկանայ նորընծայի եւ երկրորդ կարգի միացեալ զարդանիշէն, եւ ատիկա իբր սկսուածական նշան՝ բարձրագոյն աստիճանը կը ներկայացնէ:

Սկսուած մը կ'արտօնուի կրելու զարդանիշը, անմիջապէս որ ան կը լրացնէ առաջին կարգի պայմանները ամբողջութեամբ եւ գոհացուցիչ կերպով:

Առաջին կարգի զարդանիշը կը կրուի ձախ թեւին վրայ, ուսին եւ արմուկին մէջտեղը:

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՍԿԱՌԻՏԻ ԳԻՏԵՆԻԿՆԵՐԸ

1.— Յիսուս մեղք լոզալ — Եթէ առողջական պատճառով եւ կամ աշխարհադրական պիտուի սկսուածներ անկարող կ'ըլլան լրացնել այս պայմանը, անոնք պարտաւոր են անցնել հետեւեալ Մասնաբախական Գննութիւններէն մին.— Կարմիր խաչ, Դրօշախօս, Ուղեցոյց, Թարգման եւ Մարզիկ:

2.- Երկու հարիւր գահեկան իր խմայուած դրամի պահ ունեմալ :

3.- Դրօշախօսութեամբ պատգամ մը փոխանցել եւ ընդունիլ վայրկեանը բռան գիր :

4.- Եօթը մղոն հեռաւորութիւն ունեցող վայր մը ճամբորդել եւ վերադառնալ (տասն եւ չորս մղոն ընդամէնը) առանձին եւ կամ ուրիշ սկառուտի մը բնկերակցութեամբ, եւ գրել Տշգրիտ տեղեկագրութիւն մը անոր մասին :

5.- Յառաջացնել նախնական դարման :

6.- Հետեւեալ կերակուրներէն երկուքը եփել զիտնալ (ընտրութիւնը քննչին թողուած է) : - Թւչուն մը փետտել եւ եփել, ձուադիդ, բանջարեղէն կերակուր մը, շամփրակտրով (չիշ քէպապ), մսեղէն կերակուր մը :

7.- Կարդալ քարտէս մը պայմանագրական նշաններով միասին եւ դժել գոհացուցիչ քարտէս մը տեղւոյն վրայ նշանակելով ընդունուած նշանները աչքառու չնկերտու, ճամբաներու, երկաթուղազօծի եւայլն :

8.- Ներկայացնել ձեռակաւն աշխատութեամբ շինուած կարասի մը, կամ մետաղեայ ատարկայ եւ կամ կարել սկառուտի ամբողջական համազդեստ մը (չապիկ եւ տարատ) :

9.- Գնահատել՝ 25 առ հարիւր սխալելով, հեռաւորութիւն, տարածութիւն, մեծութիւն, թիւ, բարձրութիւն եւ ծանրութիւն :

10.- Նորընծայի պահանջներու համաձայն դաստիարակել նորագիր պատանի մը :

ԳիՏելի՞ք 1.- Յիսուս մեդր լոգալ.- Եթէ առողջապահական պատճառով եւ կամ աշխարհագրական դիրքով սկառուտներ անկարող կ'ըլլան լրացնել այս պայմանը, անոնք պարտաւոր են անցնել հետեւեալ Մասնագիտական Գննութիւններէն մին.- Կարմիր Խաչ, Դրօշախօս, Ուղեցոյց, Թարգման եւ Մարզիկ :

Իրր առաջին կարգի պայման դիտելիք, ունի բացառիկ կարեւորութիւն, այն պատճառաւ որ մինչ հարիւրաւոր անձեր ամէն տարի իրենց կեանքը կը կորսնցնեն ծովի կամ գետի մէջ խեղդամահ ըլլալէն, սկառուտներու կողմանէ քաջ լուզորդ ըլլալու պահանջը իսկապէս ամենապատուական առիթը կը ներկայացնէ, օգտակար ծառայութիւն մատուցանելու հանրութեան՝ օգնութեան հասնելով տաղանապի ենթարկուող անհատներու :

Մինչեւ 1919 թուականը Անգլիոյ մէջ սկառուտները 461 մետալ շահած էին ծովու կամ գետի մէջ խեղդուող անձեր ազատելուն համար :

Լողալ գիտնալու օգուտները թուել աւելորդ է, ոչ ոք կրնայ ուրանալ, որով խոտապահանջ ըլլալու կը ստիպուի սկառուտին առաջին կարգի քննութիւնը կատարող քննիչը կամ խմբապետը : Ընամբիտ է թէ՛ կարգ մը գիւղեր եւ քաղաքները հեռու են ծովէն, գետէ կամ լիճէ, որով նոյն շրջանի սկառուտները զրկուած կը մնան լողալ սորվելու օգտակար արուեստէն, բայց եւ այնպէս ամէն միջոց ստեղծելու է, որպէսզի սկառուտ մը մինչեւ առաջին կարգի աստիճանին հասնիլը առիթ ունենայ լողալու ընդունակութեան : Իսկ եթէ այդ առիթը տալու հնարաւորութիւն չկայ, բնական է թէ քննիչը թոյլատրուած է գիտելիք մէկի երկրորդ պարբերութիւնը դործադրելու :

Լողալ չգիտցողներու ամենամեծ արդելքը «Ղուրի վախն» է, եւ դարմանալի է որ, գրեթէ ամէն ոք չենթարկուի այս «Ղուրի վախ»ին, երբ լողալու համար առաջին անգամները Ղուրին կը մօտենան : Պէտք է համարձակութիւն եւ քաջութիւն ունենալ, եւ վախը պէտք չէ մաս ունենայ երբեք սկառուտին փորձերուն մէջ : Հետեւեալ քանի մը խրատականները լուզորդներուն ուշադրութեան կը յանձնուին :

Նախաճաշէ առաջ լողալը յանձնարարելի չէ, մասնաւորաբար շուտ մեծ-ցող տղայոց համար, քանզի թուլութիւն մը եւ յղանձութիւն մը կը բերէ,

որ կը տեւէ մինչեւ ճաշէ ժամանակ : Ընդհակառակը պէտք է լողալ նախաճաշէ երկու ժամ յետոյ, երբ արեւը ամբողջութեամբ ծագած է :

Երբեք ջուր մտնելու չէ՛ ճաշէ անմիջապէս յետոյ, սպասելու է դոնէ մէկուկէս ժամ :

Նոյնպէս եւ յոգնած վիճակի մէջ լողալէ զգուշանալու է եւ ոչ ալ զրոտած եւ տաքցած մարմնով ջուր մտնելու է :

Լիճերու եւ գետերու մէջ ուշադիր ըլլալու է բոյսերէ, խոտերէ եւ զօրաւոր հոտանքներէ : Սկառուտները խոհեմ ըլլալու են նախ տեղոյն խորութիւնը դիտնալու, եւ ընտրելու վայր մը՝ որուն յատակը փոքրիկ խիճերով լեցուն է :

Սունկէ գօտիները լաւ չեն լողալ սորվելու, նոյնիսկ վտանգաւոր են, քանզի սկսնակ մը աննցմով կրնայ դէպի խորունկները հեռանալ, ուրկից վերադառնալու դժուար կ'ըլլայ : Մինչդեռ վարժ լուշորդէ մը ընկերակցութիւնը եւ օժանդակութիւնը մեծապէս կը նպաստէ լողալը արագ սորվելու : Լողալու համար ծովը նախընտրելի է անուշ ջուրէն, սկսնակ աղալոյց, նախ՝ որ ծովու ջուրը աւելի տաքուկ է քան անուշ ջուրը, եւ երկրորդ՝ որ ծովի ջուրը աղի եւ այլ հանքային հանգամանքը աւելի կը դիւրացնէ մարմինը ծփուն մնալու ջուրի մակերեսին վրայ, մինչդեռ անուշ ջուրը չունի այս առաւելութիւնը : Եռուստի լողալ սորվելու ամենամեծ դաղտնիքը կը կայանայ քաղութեան եւ ինքնապատահութեան մէջ, այս երկու յատկութեանց շնորհիւ սեւէ սկսուտ շատ դիւրու պիտի կարենայ առաջին կարգի առաջին դիտելիքը անցնել : Այս պայմանը ճշգրտորէն կատարուած կը համարուի՝ երբ քննուող սկսուտը յիսուն մեդր կը լողայ առանց ուրիշի օգնութեան, առանց սեւէ առարկայի մը կառչելու, եւ առանց գետին ստը կոխելու յիսուն եարսա հեռաւորութեան մէջ :

ԳԻՏՅԼԻԻՔ 2.— Երկու հարիւր գահեկամ իբր խնայուած դրամի պահ ունենալ :

Երկրորդ կարգի պայմաններու մէջ արդէն յիշուեցաւ թէ ինչպէս լրացնելու է այս դիտելիքը : Հիմնական կէտը այն է թէ՛ սկառուտները պարտին նախ դրամ վաստակելու գաղափարը զարգացնել իրենց մէջ եւ այն երկու հարիւր դահեկանը զոր խնայել կը պահանջուի, պէտք է ըլլայ աշխատութեամբ վաստակուած դրամ մը : Իսկ երկրորդ գլխաւոր կէտն այն է թէ՛ այս պայմանին մէջ պահանջուած երկու հարիւր դահեկանը բոլորովին զատ գումար մըն է՝ երկրորդ կարգի մէջ պահանջուած հարիւր դահեկանէն, այնպէս որ, առաջին կարգի սկսուտ մը պէտք է իրականին մէջ ունեցած ըլլայ երեք հարիւր դահեկան, որուն հարիւր դահեկանը երկրորդ կարգի սկսուտ ըլլալու միջոցին խնայուած է, իսկ երկու հարիւրը երբ առաջին կարգի քննութիւնը կը լրացնէ :

Արդ՝ երկրորդ կարգի պայմաններու մէջ, արդէն լայնորէն բացատրած ըլլալով հեռագրանիշի ձեւով դրոշախօսութեան սկզբունքները եւ գանոնք սորվելու եղանակները, հոս պիտի խօսիմ մնացեալ ձեւերու մասին, որոնցմով սրբ գաղափարներ եւ տեղեկութիւններ կրնան փոխանցուիլ եւ կամ ընդունուիլ, ըստ պարագայի : Որտորներու, հետախոյզներու, զինուորականներու եւ սկառուտներու համար անհրաժեշտ է գիտնալ թէ՛ սեւէ նշանի կամ նիւթի երեք ծանրակշիռ դէպքի մը գաղափարը կը ներկայացնէ, հետեւապէս վտանգ եւ օգնութեան նշան ցոյց կուտայ : Երբ իրարու յաջորդող հրապէնի երկու ձայն լսուի, կարելի է ենթադրել թէ՛ հարգէնի մը երկու փոգերը պարպուեցան, երբ երեք յաջորդական ձայներ լսուին, ասիկա տարօրինակ է եւ անպայման ուշադրութիւնը լարելու է : Իսկ եթէ՛ երեք ձայներ կրկնուին օգնութեան աղերս մըն է՝ վտանգի մէջ գտնուող անձէ մը : Երեք ծուխեր հրագէնի երեք պայթումներ, իրարու վրայ շարուած երեք քարեր, քոյրեր ալ

նշաններ են վտանգի: Առոնք պէտք չէ մոռցուին սկառուներէն, ինչու որ արթներ պիտի ներկայանան ու ասոց Գրչոցաւ ստորոց կեանքերը պիտի փրկուին:

ՍՈՒԼԻՁԻ ՆՇԱՆՆԵՐ

1.— Մէկ երկար սուլում կը նշանակէ — «Հանդա՛րտ», «սւշադրութի՛ւն», «միտ դիր իմ յաջորդ նշանիս»:

2.— Երկու կարճ սուլում կը նշանակէ — «Շա՛տ լաւ»:

3.— Սարունակական երկար, դանդաղ սուլում կը շնանակէ «յառաջաքր՛ք», «ստարածուէ՛ք»:

4.— Շարունակական կարճ, սուր սուլում կը նշանակէ «հաւաքուեցէ՛ք», «ոտ սկէ՛ք», «մտեցէ՛ք»:

5.— Երեք կարճ սուլումի ետեւէն՝ մէկ երկար սուլուց խմբակտին կողմանէ՝ կը նշանակէ «տառ՛ջնորդներ, ՚ո՛սն եկէ՛ք»:

6.— Յրեք երկար սուլումներ կը նշանակէ «վտանձ», «աշախ՛ւճը»:

7.— Իրարու յաջորդող փոխն ի փոխ երկար ու կարճ սուլումներ կը նշանակեն — «ձառի հրաւէ՛ր», «ուսելու ժամ»:

Սեւէ սուլիչի աղանշան տրուելու պարագային բոլոր սկառուները պարտաւոր են, առանց զանդազելու, անմիջապէս տրուած հրամանին շնազանդիլ նոյնիսկ եթէ անոնցմէ մէկը ասանաւոր աշխատանքով մը զբաղած է, ան պէտք է թողու այդ զբաղումը եւ անմիջապէս վազէ խմբակտին մօտ: Իսկ երբ խմբակտեղ կը փափաքի իր բանակին բոլոր սկառուները հաւաքել, ան կը հրամայէ փողահարին «նշեցնել հաւաքուեցէ՛ք», հրամանը, որով է յետոյ իւրաքանչիւր տառնորդ իր խմբակը պիտի կանչէ սուլիչով եւ յետոյ խմբակին իւրացուցած կենդանիին ձայնով:

ԲՈՑՈՎ ԵՒ ՄՈՒԽՈՎ ՆՇԱՆՆԵՐ

Բոլոր երկիրներու մէջ սկառուները կրակը իր միջոց կը ծառայեցնեն իրարու նշաններ փոխանակելու, այսպէս կրակէ բացը գիշերուան մէջ եւ մուրը ցերեկը լաւ միջոցներ են որոշ գաղափարներ փոխանակելու: Իտեանաւոր լապտերներ եւ ջահեր յոյնացիս լաւ հաղորդիչներ են՝ դէպի հեռաւոր վայր մը անդեկութիւն տալու:

«Կը պատճռի թէ՛» ասկից երեք հարիւր տարի առաջ, Անդլիացի սպայ մը Ճօն Սմիթհ-անունով, երբ Աւստրիացիներու կողքին կը կռուէր թուրքերու վէճ, ան հնարեց լոյսերով խօսելու մասնաշատակ եղանակ մը, եւ այս միջոցով ան կարողացաւ փառաւոր յաղթութիւն մը տանիլ բարբարոսներուն դրոյ:

Իրօշախօտութիւնը իր գանազան ճիւղերով թէեւ չափազանց հետաքրքրաշարժ են գեղեցիկ է, բայց կարելի չէ մէկ երկու օրուան մէջ սորվիլ, այլ պէտք է մասնաւոր աշխատանք թափել եւ կամք ընել սորվելու, քանզի ոչ մէկ սրտուտ կարող է գոռապէս ըսել թէ՛ իր կեանքին մէջ անիկա օգտակար պիտի չլլայ: Երբ օրինակ՝ կարելի է յիշել վերջին եւրոպական պատերազմը, որուն մէջ դրօշախօտութիւն զիտցող տղաք անհուն ծառայութիւններ մատուցին իրենց հայրենիքս: Պատերազմական ծովային եւ հաղորդակցութեան նախարարութիւնները վարժ սկառուներու կարօտը կը քաշէին՝ գանոնք իրենց ճիւղերուն մէջ զործածելու համար: Եւ ո՞վ կարող է ժխտել թէ Հայ սկառուները օր մը մեծագոյն օգտակարութիւնը պիտի չունենան իրենց հայրենիքին: Ահա այս նկատումն է, որ պէտք է մղէ իւրաքանչիւր սկառու, սորվիլ դրօշախօտութիւնը իր ճիւղերով:

Մուխով նշաններ.— Յամբորէն գիւրար յաջորդող երեք մեծ ծուխեր կը նշանակեն — «Յառա՛ջ դնա՛ն» :

Իրարու յաջորդող փոքրիկ ծուխեր կը նշանակէ — «Հաւաքուցէ՛ք», «Հո՛ս եկէ՛ք» :

Մուխի տեւական սիւնակ մը կը նշանակէ «կա՛ց» :

Իրարու յաջորդող մէկ փոքրիկ եւ մէկ մեծ ծուխ կը նշանակէ՝ «վտանգ» :

Մուխ արտադրելու համար սովորական կրակ մը շինէ եւ անոր վրայ թափէ կանանչ թարմ տերեւ կամ խոտ, իսկ ծուխի սիւն մը շինելու համար թրջէ պլանքէտ մը կամ ուէէ ծածկոց եւ բռնէ կրակին վրայ, յետոյ բաց եւ կրկին զոցէ : Ամէն կրկնելուգ ծուխի խոշոր սիւնակ մը պիտի դոյնանայ : Պզտիկ ծուխի սիւնակի մը համար երկու համրէ եւ անմիջապէս ծածկէ կրակը եւ սպասէ մինչեւ որ ութը համրես : Մեծ սիւնակի՛ մը համար բաց թող կրակը մինչեւ որ տասը համրես :

Բոցով նշաններ.— Երկար կամ կարճ բոցեր գիշերուան մէջ կը գործածուին ճիշտ նոյն եղանակաւ ինչպէս ծուխը լոյս ցերեկին : Բոցը փայլուն եւ աչքի ինկող ըլլալու համար կրակը շինելու է չոր մացառներէ եւ փայտերէ : Երկու սկառուտները պլանքէտ մը թող բռնեն կրակին առջեւ այնպիսի ձեւով՝ որ նշան տրուելիք կայանէն յտեսնուի բոցը, բացի երբ ծածկոցը վերցուի ըստ փափաքի : Կարճ բոցի մը համար բաց թող առջեւը մինչ երկու կը համրուի, իսկ երկար բոցի համար համրեցէք վեց : Ամէն անգամ բոցը ծածկելնուտ, համրեցէք չորս ծածկոցը վեր առնելէ առաջ :

ՄԿՐՏԻՉ ԵԱՆՈՎՅԱՆ

Նիւ Եսթ

ԼՈՒՐԵՐ

«Ե». Հայուհին կը հաղորդէ որ վերջերս Հայաստանի մէջ տօնած են բ՛ւլբլտ գրադէտ եւ մանկավարժ Ասովալ Ամիրի գրկան գործունէութեան 30 ամեակը եւ ծննդեան 50-ամեակը :

Ան հեղինակն է քրտական դասադիրքերու : Ունի բազմաթիւ բանաստեղծութիւններ եւ թարգմանած է քրտերէնէ հայերէն, գրական դասական կտորներ :

Ան կը գլխաւորէ Հայկական Գիտութեանց Ակադեմիայի պատմագրական կազմի ազգագրիներու խումբ մը :

***

Դերասան Արման Կոթիկեան (պոլսեցի), որ Փարիզէն ներգաղթած է Հայաստան, ներածականով մը կազմեր եւ «Հայպետհրատ»ի միջոցով հրատարակեր է Պոլսահայ վաղամեռիկ բանաստեղծուհի Հրանոյշ Արշակեանի բանաստեղծութեանց հատորիկը «Հողիներու Արցունքը» խորագրով : Բանաստեղծուհին սպրած ու մեռած է Սկիւտարի մէջ :

***

Թուրքիա որոշած է բարեկարգել Պոլիսը : Առ այդ կարեւոր նկատած է Սկիւտարի դարաւոր, բանաստեղծական դերեղմանին պատերու փլուզումը, լայնացնելու համար պողոտան, որ Սկիւտարը կը կապէ Հայտար Փաշայի եւ Պաղլար Պաշիէն Գըսըլը, Չամլճա երկարող ու դէպի Անատոլու տանող պողոտան : Առաջին պողոտային վրայ դերեղմանին հանդիպակց տունները մեծ մասամբ հայերու կը պատկանին :

ԲժԻՇԿԻՆ ԽՕՍԻՐԸ

Հ Ղ Ա Յ Ա Ի Ե Ր

Ղղացաւերը, ինչպէս անուէն ալ կը հասկցուի, Ղիղերու պատճառած ցաւերն են: Այդ Ղիղերը կը վերջանան մորթին տակ, գրեթէ ամէն կողմ, այնպէս որ զանազան են Ղղացաւերը, առուել կամ նուազ սաստկութեամբ: Խնդիր է իմանալ թէ բուն պատճառը ի՞նչ է:

Ղիղեր կան, որ կը ցաւին սեղմուելով վէրքի մը սպէին, ուրի մը մօտիկութենէն, կամ ազդուելով զանազան հիւսուածքներու բորբոքումէն ու հիւսանդութենէն: Դարձեալ, կան Ֆիզիքական ազդակներ, (տաքութիւն, պաղառութիւն, եւլն.), որոնք Ղղացաւերու պատճառ կը դառնան: Պէտք չէ մոռնալ, որ Ղղացաւերը երբեմն նշաններ են որոշ հիւսանդութիւններու:

Ամենէն աւելի կը յիշուին գլխաւորաբար միջկողոսկրային, դէմքի եւ ազգրի (սիարիք) Ղիղերուն ցաւերը

Ազգրաջիղային ցաւը յաճախադէպ է մեր խոնաւ կլիմային մէջ եւ ծանօթ շատերուն:

Այսօր խօսինք, քիչ մը, ազգրաջիղային ցաւի մասին:

Ենթական կը մատնուի սարսափելի ցաւերու. գիշերը, յանկարծ կ'արթննանք մեր սենյակէն մը մէջ, որ կը սկսի ոտքի սովորական շարժումով մը, հասնելով մեր սենյակէն դուրս: Անհանդուրժելի ցաւը կ'երկարի ամբողջ ոտքին վրայ, սովորաբար մէկ կողմը: Ենթական այլեւս չի կրնար վերցնել ոտքը: Երբ նոպան կ'անցնի, ոտքը տակաւին կը մնայ թմրած, յոգնած, գրեթէ կիսամեռ: Յաջորդ օրերը ցաւը կը շարունակէ երբեմն մեղմ, երբեմն խիստ, նամանաւանդ շարժումներու պահուն: Եարժումները տեղի կ'ունենան վախով – ցաւով, կաղալով: Երբ այս Ղղացաւը տեւական դառնայ, Հիւսանդր կը վարժուի տարօրինակ քալուածքի մը – իւրաքանչիւր քայլափոխին, կը ստիպուի «բարեւելում», ծռելով սրունքը՝ երբ ամբողջ ծանրութիւնը կը դնէ վրան:

Ասկէ զատ տասնհինգ կէտեր կան, որոնք կը ցաւին երբ մատդ վրան դնես: Այդ ցաւոտ կէտերը կը գտնուին մարմնոյն ետեւի դնդիրներուն, ծնկակապի փոսին, սրունքի ոսկորին, գլխուն, կրունկին վրայ, ուր կատարուած ճնշումը ցաւ կը պատճառէ ամբողջ ոտքին.

Երբ ազգրը ծալելով հանգչեցնէք որովայնին վրայ, առանց սակայն ծռելու սրունքը, անմիջապէս ցաւ մը կը զզայ ենթական:

Ազգրաջիղի ցաւին պատճառները բազմաթիւ են: Ընդհանրապէս այս Ղղացաւը արդիւնք է յոգացաւին:

Յօդագարութիւն, յօդաբորբոքում. երբեմն ողնածուծի հիւսանդութիւն մը. կամ փոքր կոնքին մէջ անած ուռ մը. խոր վէրք մը, յօդացաւը, շաքարախտը, հիւծախտը, սիֆիլիսը, ջերմամիզութիւնը, ժանտասենդը, պնդութիւնը, ցուրտը, խոնաւ օդը, քարի, խոտի, թաց հողի վրայ երկար եւ յաճախ նստիլը. նստակեաց կեանքը, երկամային անբաւարարութիւնը: Ասոնք բոլորն ալ մեղսակցութիւն ունին ազգրոսկրի Ղղացաւի մէջ: Պատճառ կ'ըլլան որ այդ երկար Ղիղը բորբոքի, անհուն տանջանք մը պատճառելով ենթակային:

Հակաօրինակն, անտեղի, սխալ ներարկում մը կրնայ վնասել Ղիղին, զայն բորբոքեցնել եւ պատճառել ազգրաջիղացաւի տեսակի մը, որ յամառօրէն եւ խստիւ կոտորանք կը պատճառէ եւ երկար կը տեւէ անոր դարմանումը:

Դարմանական բաժինը շատ ճոխ է եւ բազմապիսի: Մինչեւ իսկ յանձնարարուած են վիրաբուժական գործողութիւն եւ ելեկտրական դարմանում:

Պէտք է մոռնալ որ, սննդապահութիւնը եւ լուծողական-միզողական դեղերով մարմինին թոյնները մաքրելը եւս մեծ օգուտ ցոյց կուտան: Յիշենք ծծմբային ջերմուկներու, տաք օդի, շոգիի եւայլն եւայլն դարմանները:

Ամէն պարազայի՝ պէտք է նախ քննել տալ ջրացաւին իսկական պատճառը եւ ըստ այնմ դարմանել զայն:

Մ Ր Տ Ի Տ Ա Գ Ն Ա Պ Ն Ե Ր

Այո՛, բազմաթիւ են սրտի հիւանդութիւնները: Հոս պիտի խօսիմ միմասին երակայնացումի մասին, որ այժմ սրտի տուղնապներուն ամենէն սովորական պատճառն է, եւ մեր օրերուն, մարդոց մահուան պատճառներուն մէջ առաջին տեղը կը զբաւէ:

Ի՞նչ է էնփարքիւսը կամ սրտի երակայնացումը: Միբայ մեքենայ մըն է, որ անընդհատ կ'աշխատի, սաղմնային կեանքէն մինչեւ մահ: Այդ փոքր բայց հակազ քործ տեսնող մեքենան՝ աշխատելու համար պէտք ունի հրանիւթի, (որ քթուածիմն է), եւ սննդատու նիւթերու, զորս կը բերէ արիւնը իւրաքանչեւ երակներով: Սրտի սննդարեւ երակները, երբ այս կամ այն պատճառով կը խցուին, այդ երակներէն մէկը կամ միւսը, սրտի այդ մասը կը զրկուի արիւնէ, ինչ որ տեղի կուտայ ընդհանրապէս առաւել կամ նուազ, կուրծքի սաստիկ ցաւերու: Եթէ քիչ մը երկար տեւէ այս վիճակը՝ արիւնէ զրկուած սրտի այդ մասը կը դատապարտուի մահուան: Սրտի այս խանգարումը կ'անուանենք էնփարքիւս կամ սրտի երակայնացում. նկատելով դրսուած տեղը, տարածութիւնը, մահը կրնայ ըլլալ վայրկեանական, կամ քանի մը ժամ յետոյ, կամ կրնայ լաւանալ իւրաքանչեւ դարմանումով: Երբեմն սրտի տաղանապը կրնայ ըլլալ առանց ցաւի: Կրնայ պատահիլ փոխուք եւ փորհարութիւն: Շուրջիները կը կարծեն անմարտողութիւն: Վտանգաւոր սխալ՝ որ կրնայ ճակատագրական ըլլալ հիւանդին համար:

Սրտի սննդարեւ երակներէն մեկնող կարծրացած արեան փշրանքներ՝ կրնան երակայնացումներ պատճառել թոքերուն կամ զիտերուն (ոտքերուն) մէջ, ինչ որ պատճառ կը դառնայ այլ վտանգաւոր բարդութեանց:

Ի՞նչ է պատճառները: Սրտի երակայնացումին պատճառը ընդհանրապէս պնդեակութիւնն է: Պնդեակութեան զրգապաճառն ալ կրնայ ըլլալ արեան մէջ չափազանցօրէն գտնուող գլոխտերոլ կամ գլոխտերինի կոչուող նիւթը:

1 լիդր արեան մէջ 1.5-2 կրամ դոլիտերինի կայ: Այս նիւթը որ շատ կարեւոր, օգտակար դեր մը կը խաղայ մարմնին մէջ՝ կը դառնայ վնասակար, երբ քանակը լրարճրանայ, կամ փոփոխութեան ենթիւնէ քիմիական իր բաղադրութիւնը: Այդ պարագաներուն, ան կարծր խաւերով կը հաստատուի զանազան հիւսկէներթու վրայ:

Նախասիրած վայրերն են՝ մաղձապարկը, թաղաթնը եւ երակները: Այս վերին պարագային կը կարծրանան, կը հաստանան երակներու պատերը եւ կը նեղնայ անոնց մէջի անցքը: Այժմ այս պայմաններու մէջ դիւրաւ բժրոնելի է, ուրեմն, որ պնդեակութեան հետեւանքով՝ երակները կրնան ամբողջովին խցուիլ՝ (քրոմպոզ), պատճառելով էնփարքիւս:

Գոլիտերինի կուտակման արդիւնքն են էնփարքիւսը եւ քրոմպոզը: Բայց ստոր պատճառն ալ մեր ներկայ կեանքն է: Արդի մարդը հետզհետէ կը հեռանայ բնական կեանքի պայմաններէն: Ֆիզիքական շարժումները ընելէ կը դադրի, քաղն անգամ կը մոռնայ, որովհետեւ ամենակարճ ճամբան իսկ կը կարէ փոխադրական այլ միջոցներով: Յարատեւօրէն պրկուած ջիգերը պահանջող արդի կեանքի պայմանները՝ մտահոգութիւններ, պատասխանատուութիւններու բնուր, ամէն տեղ եւ ամէն վայրկեան մեր խեղճ ջիգերը ծանր մարզանքներու կ'ենթարկեն:

ԱԶԳ. ՄՏԱԿՈՅԹԻՆ Ի ՆՊԱՍՏ ՄԵԹ ԶԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

ԱՆՈՐ ՅՂԱՅՈՒՄԸ, ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՒ ՆԵՐՇՆՉՈՒՄԸ

(Հետեւեալ ուղերձը խօսեցաւ Վեր. Պետրկեան Համադպային Հայադիտական Միութեան այն հաւաքոյթին, որ տեղի ունեցաւ Տիրատելֆիա, Նոյ. 25-ին, 1956, Կիրակի իրիկուն: Վեր. Պետրկեան Հ. Ն. Մ. Ի վարիչ մարմնի անդամ է, 1955-ի առաջին համագումարէն ի վեր):

Հայ մամուլին մէջ (թէ հայերէն եւ թէ անգլերէն լեզուներով, տեղեկաւից եւ լուսարանիչ յօդուածներ երեւցան սա վերջի երկու տարուան ընթացքին այս գործին կամ ձեռնարկին մասին, որ նոր եւ գործնական միջոց մըն է մարին տալու, եթէ ոչ ամբողջապէս՝ ուրեմն գէթ մասամբ, այն երազին կամ բաղձանքին որ ամէն գիտակից Հայ կը սնուցանէ իր սրտին մէջ, այսինքն, պահպանուած եւ մշտնջենաւորուած մեր ազգային թանկագին ժառանգութեան, ալ ինչ որ կը հասկնաք այդ յեղեղուած բացատրութեամբ - Հայ լեզու, Հայ գիր եւ գրականութիւն, Հայ պատմութիւն, եւ անոնց կողմանէ պտուղները, հայիական տաք զգացում, Հայադրոյժ նկարագիր, եկեղեցի, Դեռնդեան եւ Վարդանեան ջերմեանդ եւ արի հաւատք, Հայ աւանդութիւնք, եւն., եւն.):

Մենք զմեզ համոզած ենք, եւ մեր պատմութիւնն ալ մեր համոզումը կը հաստատէ, թէ Հայերս իտէլալապաշտ Ժողովուրդ մը եղած ենք վաղուց, եւ կը շարունակենք ըլլալ մինչեւ այսօր: Այդքանը մեր վարկին ու պատիւին: Բայց երբ մեր «կատըր աստղի մը կը կապենք», կառքին անիւները կամ մեր ոտքերն ալ բոլորովին կը կտրենք հաստատուն գետնէն: Նրազողը իր երազէն արթննալու է, որպէսզի ոտքերը եւ ձեռքերն ալ շարժիլ սկսին, ճակատը քրտնի, եւ լեռ ու ձոր բախլի, կտրել կարելի ըլլալ հասնելու համար երազուած դղեակին դուռը: Դժբախտաբար մենք այնքան շատ կը սիրենք երազել որ չենք ուզեր մեր երազէն արթննալ: Սոփեստութեան ծախուած մարդիկ շատ են մեր մէջ: Պօսելու, եւ շատ խօսելու, խորթակը շատ սուր է մեր մէջ: Արդեօք չափազանցա՞՞ կ'ըլլամ եթէ ըսեմ թէ խօսքը մեր օրուան հացն է: Անտաքակոյս, խօսքն ալ իր տեղը ունի: Պօսքը գործէն առաջ կուգայ, կամ գործի ճամբան կը պարտաստէ: Բայց կը պատահի նաեւ որ խօսքերու լեռնակոյտի մը մէջ թաղուի եւ մոռցուի գործը: Հին Աթէնքի մէջ երբ սոփեստները շատցան Պերիկլէսեան քաղաքակրթութիւնը շիջու - այլևս ոչինչ չինուեցաւ եւ ստեղծուեցաւ: Այսպէս երբ լեզուն շատ բանի, ձեռքերը կը թուլնան: Պօս-

Ասոնց վրայ եթէ աւելցնենք մարմնի եւ սրտի թոյնները՝ սուրճի, ալքոլի, ծխախոտի, հետզհետէ չափազանցուող գործածութիւնը, յիշած կ'ըլլանք այն գլխաւոր պատճառները, որոնք դուռ կը բանան պնդեալութեան եւ սրտի երակախցումին:

Ամէն անոնք որ բնականոն կեանք մը կը վարեն, կը յարգեն առողջապահական օրէնքները, ոչ միայն ալքոլ, այլ նոյնիսկ սուրճն ու թէյը չափազանցօրէն չեն գործածեր, մտային աշխատանքը կը չափաւորեն, անքնութենէ կը զզուանան, դուրստերինի զիչ մը առաւել քանակէն մտահոգուելու պէտք չունին:

Նրբ յարգուին վերոյիշեալ պատուէրները, գոլեստերինը ինքնաբերաբար կը վերապտէն իր բնականոն քանակը, որ, ինչպէ՞ս ըսինք, օգտակար է միշտ: «Մասիս»

ԳՈՎՏ 00 ԿՆԲԿԵՆՆԱՆ

քով գեներալին վրայ հիւղակ մը իսկ չի կատարուիր, եւ մենք խօսքերու անվերջ հեղեղներով կը գործենք յաճախ պալատներ կառուցանել... օղին մէջը: Ե՛րբ աբղեօք խօսքէն գործի պիտի անցնինք:

Անմիջապէս դիտել տամ — ինչ որ արդէն բացայայտ է — թէ ամէն գործի յաջողութեան կէսը, կամ կէսէն աւելին, է այն վստահութիւնը եւ յարգանքը որ մարդ մը, կամ մարդիկ կը ներշնչեն իրենց կարողութեամբը եւ նկարագրովը: Կ'ուզեմ հաւաստել ձեզ թէ՛ իմ աւելի քան քառասուն տարուան համարուուն շուրջ համախմբուած ըլլան աւելի ատակ: աւելի հայրենասէր, աւելի ձեռնհաս եւ պատրաստուած ուժեր քան այն երիտասարդ սեփերը, որոնք համախմբուած են այս նորահաստատ կազմակերպութեան շուրջ, աշխնքն, Համազգային Հայագիտական Միութեան շուրջ: Ասոնք մեծաւ մասամբ ամերիկածին հայ երիտասարդներ են, օժտուած իմացական բնիկ կարողութիւններով, համալսարանական դաստիարակութեամբ, եւ ազնուական նկարագրով — ամէն մէկն ալ անբացառ: Ասոնք մեր ազգին, գէթ մեր գաղութին, շնորհալազոյ՞ նմուշներ են որոնցմով՝ իբրեւ հայեր՝ հպարտանալու ամէն արդարացում ունինք:

Ահա այսպիսի խանդոտ, եռանդոտ հայ երիտասարդութիւն մըն է որ մեր այս օրուան հրատապ հարցը ձեռք առած է եւ իր ուժերը լարած է, կազմակերպած է զայն, վերցնելու վերացականութեան կամ անբնական մարդէն, կամ բանք, խօսքերու բարեխնէն, եւ դրած է զայն գործնական հիմքու վրայ: Հոս ալ կը կրկնուի նոյն հրաշքը, աշխնքն, Քրանը մարմին՝ կ'ըլլայ: Մեր մէկ է երազը կամ համազգային բազմանքը, իրակամացնելու ամենին ինքնատիպ, ամենէն գործնական եւ ամենէն խոստամայից ծրագիրն է, որ յղացած են այս երիտասարդները, եւ Սահակ-Մեսրոպեան սրբազան հաւատքով մը վառուած լծուած են այդ ծրագիրը յաջողութեամբ գլուխ հանելու նպատակին: Եւ անոնց ծրագիրը բերեղի պէս յասակ է, տարտամ չէ, միգամածային չէ:

Ինչպէս սեւէ ծրագրի, նոյնպէս եւ այս ծրագրին գործադրութիւնը դրամով կ'ըլլայ: Ներկայիս կոչ կ'ըլլայ բոլոր դիտակից հայերու որ ձեռնտու ըլլան նիւթապէս, որպէսզի հարկաւոր գումարը երեւան բերել կարելի ըլլայ: Օր պիտի գայ — եւ այդ օրը շատ հեռու չէ — երբ մեր նախատեսեալ այս գործին յաջողութիւնը, հաւատաց անոր հեռահաս նպատակին, եւ թա՛փն՝ մը ունեցաւ անոր իրազորութեան մէջ — հպարտ պիտի գլայ, իսկ ան որ անտարբեր եւ ժլատ գտնուեցաւ, պիտի աւաղէ եւ ամ չայ:

Այս երկրին ամենէն հին եւ ամենէն համբաւաւոր համալսարանը, Հարա վրտ, իր օրհնութիւնը տուած է այս ձեռնարկին եւ անվերապահօրէն կը քաջալերէ եւ կ'աջակցորդէ այն կազմակերպչալ ջանքերը, որոնք կը թափանին Համազգային Հայագիտական Միութեան կողմէ՛ որ անոնք կատարեալ յայնուութեամբ պատկուին: Աւելին — հարկաւոր գումարին կէսն ալ իր կողմէն յատկացնելու մեծամեծ խոստումը ունի:

Վաղը, միւս օր Հայագիտութեան ճիւղ մը (տիպարք-մընք), պիտի հաստատուի այս մեծ հաստատութեան մէջ ի շարս բոլոր արդիական եւ դասական լեզուներու եւ որ լայն գլատեհութիւն պիտի բանայ ոեւէ ուսանողի առջեւ, որ կը փոփաբի հայ լեզուն, գրականութիւնը, պատմութիւնը, միջնադարին յատկանութիւնները ունումնասիրելու խորքին եւ լայնքին մէջ, բունին գիտական իմաստովը: Ներկայիս գէթ այս երկրին մէջ չկայ ոեւէ ուրիշ տեղ, ուր ուսանող մը նման պատահութիւն կրնայ ունենալ ուսանելու հայկաբանութիւն, կը կրկնենք, գիտական իմաստով: Հարվըրտ պիտի ըլլայ: Թէ ուսումնասիրան եւ թէ ներշնչարան, կամ հեղրոն մը ոեւէ հայագիտական թշնամանքի եւ մշակութիւն գործին աթոռն, անակ, փորձառու եւ մասնագիտակար տուած,

նորդ: Հարվբրտ պիտի շնորհունի եւ պիտի շնորհէ սեւէ մէկը եւ ընտրութեան իրաւունքը միայն ու միայն համալսարանին կաճառին վերապահուած իրաւունք մըն է), որ, ակադեմական չափանիշներով, համալսարանային համրաւ չի վայելիւր իր աշխատասիրութիւններովը եւ արտադրութիւններովը: Մեծանուն գիտնական մը պիտի գրաւէ հայապիտութեանն աթոռը եւ վարէ իր բաժանման բազմապահանջ եւ բազմապիմի աշխատանքները, ուսումնասիրութիւնները, հայապիտական կաճառները (էնսֆէրմսնսֆերը), դասախօսութիւնները, հրատարակչական գործերը, եւայլն, եւայլն, ու նաեւ մասնագէտ ուսուցիչներ եւ ուսումնականներ պատրաստէ, իրրեւ ուսուցիչ ծառայելու կամ մշակութային եւ կրթական գործերը վարելու:

Ասանկ գործի մը նախագծուած կամ հետադային մշակելի յայտագիր մը աւելի համապարփակ ընոյթ ունի քանի որ ժողովրդային միտքը ընդունակ է դիրքաւ ըմբռնելու կամ երեւակայելու: Եքեղ պալատի մը յատկապէս ժիւրի հասկցող ճարտարագիտին աչքերուն կը խօսի: Ան է որ կրնայ իր շոր գծերովը անմիջապէս իր երեւակայութեան վարագոյրին վրայ արտացոլացեալ տեսնել լրացած նիւթական շէնքին ամբողջութիւնը: Այսպէս է նաեւ այս ծրագիրը: Օր մը երբ դուք ալ տեսնէք իրրեւ լրացած գործ, պիտի ապշեք ու դարմանաք որ ան իրականութեան մը վերածուած է նախ՝ յղացումով հոյլ մը հայ երիտասարդներու մտքին մէջ, ապա՝ հետապնդած հաւատքի կրթկովը եւ անպարտելի կամքի մը կորովովը եւ յաղթանակովը:

Հարցում մը առկաի կը մնայ հոս, Հոն ոմանց մտքերուն մէջ, Այդ հարցումն է սա - Ի՞նչ է պէտքը հայապիտական ուսմանց այնպիսի կեդրոնի մը, որպէս ծրագրուած է եւ կը հետապնդուի:

Այդ հարցումին պատասխանը կրնանք տալ երկու գետնի վրայ - նախ, գործնական գետնի վրայ, եւ երկրորդ, պատմական գետնի վրայ:

Եթէ անկեղծօրէն կը փոփաքինք պահպանել մեր լեզուն, մեր գիրքը եւ ամէն տեսակ պատմական արժէք, որ յատկանշորէն հայկական է, պէտք է որ գործնական միջոցներ ձեռք առնենք: Ի՞նչ են այդ միջոցները: Օգին մէջ կը վիտան ամէն տեսակ թելադրութիւններ եւ առաջարկներ բայց ինչ որ կը պակասի վստահելի եւ պատկանելի հեղինակութիւնն է: Մեծ ծառերու ներքեւ ապաստանած համբալ մարդիկ ելլեն եւ երկրագործին հողամշակութեան դաս տան - կ'ըլլա՞ր:

Հարվբրտ մը պէտք է որ մասնագիտական այս կարեւոր գործը ձեռք առնէ եւ չի թողու որ անգրագէտ, համբալ, այլ ունայնամիտ, ինքնահաւան մարդոց ձեռքը խաղալիկ ըլլան, ինչպէս եղած են այսօր: Երբ մէջտեղը հիւանդ կը կայ, հիւանդը կողակարին խանութը չեն տանիր որ անոր դարման ընէ հասկա՞ր՝ բժիշկին կը տանին: Ու մենք մեր ազգային բոլոր մասնագիտական կարօտութիւնները կը վստահինք նոյն տգիտութեան, նոյն հեղինակութեան թաղովը եւ պատմուճանովը ծպտեալ ցամաքած աղբիւրներուն: Մեր ազգային կազմակերպութիւններուն մէջ մասնագիտութիւնը վարկ ու պատիւ չունի: Տգիտութեան քով գիտութիւնը կ'արհամարհուի: Ամէն մարդ երբ պաշտօնի մը գլուխն է կը յաւակնի նոյն տեսն, ալ ելմտագէտ ըլլայ, դաստիարակ ըլլալ, փաստաբան ըլլալ, քաղաքագէտ ըլլալ եւ արեւուն տակ ամէն տեսակ խնդրոյ խելք հասցնելու կարող ըլլալ...:

Այս գործը պատմական գետնի վրայ ալ արդարացում մը ունի: Քանի մը նախապատմութիւնով ալ այդ կողմը բացատրենք: Քանի կը խորհիմ եւ կը կարողամ այնքան աւելի յատուկ կ'երեւի աչքերուս այն զուգահեռ պատկերը, որ՝ մէկ կողմը՝ ներկան է եւ միւս կողմը՝ հինգերորդ դարն է: Երկուքին միջեւ նմանութիւններ տկնիքեւ են: Մենք ալ ներկայիս մեր ազգային մշակոյթին կողմէ կը գտնուինք այն վստահուած դրութեան մէջ, որուն մէջ կը գտնուէին

Հինգերորդ դարու հայերը: Հինգերորդ դարուն սկզբնական շրջանին դեր չունէինք: Առանց դիրի լեզուն ալ կը կորսուի: Ունէինք նաեւ ուրիշ թանկագին արժէք մը — քրիստոնէական կրօնքն ու հաւատքը — զոր պահպանելու համար դիրի պէտք ունէինք: Ահա այդ դրութեան մէջ էր որ ազգը կորուստէ փրկելու աստուածային տեսիլը ունեցան երանելիքն Սահակ եւ Մեսրոպ գրով ու դիւրով ստեղծելի մշակոյթով խորհեցան եւ եղբակացուցին թէ մշակոյթը միջոց մըն է զօրաւոր ազգ մը զօրաւոր պահելու, իսկ տկար ազգ մըն ալ քանջնումէ պահելու: Մանաւանդ այդ դարուն հայերը տկար էին եւ վտանգուած գոյութիւն մը ունէին: Դրսէն զօրանալու յոյս կամ միջոց չունէին: Ուստի ի՞նչ ըրին այս երկու հոգիի եւ մտքի հսկաները: Դուք ամէնզէ ալ գիտէք Գիր ու գրականութիւն ստեղծեցին: Ազգին միտքն ու հոգին լուսաւոր պահելու ջանացին եւ շնչահեղձութենէ ազատեցին: Բայց ո՞վ պիտի սորվեցնէր, ո՞վ դասադրեցրէր պիտի պատրաստէր, գրականութիւն ստեղծէր: Սա մէկ օրէն գլուխ հանելիք գործ մը չէր: Ասոր համար մարդիկ պէտք էին: Թարգմանիչներ, ուսուցիչներ, քարոզիչներ, վարդապետներ պատրաստելու հսկայ գործ մը կար: Ինչպէ՞ս պատրաստեցին ատունք: Ընտրեալ փայլուն եւ խոստմնախից տղաքներ ժամանակին համբաւեալ համալսարանները զրկելով — Աթէնք, Կ. Պոլիս, Աղէքսանդրիա, Եփեսոս, Անտիոք, եւայլն: Մեր ազգը, որ քաղաքակրթական կորստեան դատապարտուած էր իր հոգեւոր եւ իմացական մշակոյթովը, անմահութիւն շահեցաւ այսպէս: Պատմութիւնը ծանօթ է ամէնուն:

Իբրև հայեր այսօր կ'ապրինք ոչ թէ որովհետեւ հօր քանակներու պաշտպանութիւնը վայելեցինք, ոչ, հապա որովհետեւ մեր յետին անօրհակասութեան մէջ, մահէն յարհալած, ունեցանք Սահակ եւ Մեսրոպ մը, որոնք մեր ազգային ամենէն յուսատական ճգնաժամուն մէջ մեր փրկութեան միջոցը գտան: Ազգին չորցած երակներուն մէջ մշակոյթ ներարկեցին եւ զայն վերակենդանացուցին եւ կենսաւորեցին հետագայ տասնընից դարերուն համար մինչև այս օրս: Ոչ թէ զինուց կամ հարստութեան ապաւինեցան հապա՝ գիտութեան, ուսումնարանի, համալսարանի, որ էր նաեւ հաւատքի վառարանը, եկեղեցին:

Չերկարենք, Համազգային Հայագիտական Միութիւնը Սահակի եւ Մեսրոպի նախատիպ օրինակէն ներշնչուած է այսօրուան մեծ գործը եւ նպատակը նոյն ոգիովը եւ նոյն մեթոտովը գլուխ հանելու: Քիչ մըն ալ յուսաջ երթալով պիտի ըսեմ թէ՛ այս կազմակերպութեան վարիչները եւ հաւատաւոր անդամները մէկ իմաստով մը ներկայ ժամանակիս մէջ Սահակի եւ Մեսրոպի աշակերտները կը ներկայացնեն: Յիրաւի, նոյնքան վսեմ է անոնց առաջադրութիւնը, նոյնքան խանդավառ է անոնց հաւատքը, եւ նոյնքան սուրբ է անոնց նուիրումը:

Վստահ եղէք թէ այսօր չկայ ուեւ կազմակերպեալ մարմին, ղէթ մեր այս երկրին մէջ որ ունենայ այն ձեռնհասութիւնը ի գլուխ հանելու մեր ազգային մշակոյթին վերածնունդին մէկ կարեւոր բաժինը, որ Համազգային Հայագիտութեան Միութիւնը ունի իր կազմովը եւ ծրագրովը եւ մեծ համալսարանի մը առաջնորդութեամբ եւ գործակցութեամբը ապահովարար:

Օգնել այս գործին կը նշանակէ օգնել Սահակի եւ Մեսրոպի որդիներուն, որ այս ժամանակիս եւ այս երկրին մէջ իրենց վերածննդ գերը կատարեն մշակոյթին մարդին մէջ, որպէսզի ներկայ եւ ապագայ սերունդները կորուստէ փրկուին: Կորուստի վտանգը վտանգ է, որ կողմէն ալ որ սպառնայ, քաղաքականապէս կամ հոգեւորապէս կամ մշակութապէս: Պաշտպանուինք ուրեմն եկած կողմին դէմ:

Ա. Ա. ՊԵՏԻԿԵԱՆ

2. Մ. Ը. Մ. Ի ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՇՐՋ. ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

(ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 29-ՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ)

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Յունաստանի շրջանի 29-րդ Պատգամաւորական ժողովը դումարուեցաւ կիրակի 21 Հոկտ. 1956 Ֆիքսի Կաթող. Հայոց Առաջնորդաւանի սրահին մէջ:

Շրջանային Կեդր. Վարչութեան Ատենապետ եղբ. Պ. Սարգիսեան բարի գալուստ մաղթեց բոլոր պատգամաւորներուն եւ առաջարկեց ընտրել ժողովին ղեկը:

Պատգամաւորական ժողովին իբրեւ ղեկան ընտրուեցան, Նախագահ՝ Էղբ. Ժ. Կիւղէլեան, Քարտուղար՝ Էղբ. Յ. Գափառեան:

Ապա խօսք արուեցաւ միութեանս պատ. նախագահ Էղբ. Գէորգ Յարէթեանի, որ ողջունեց պատգամաւորները եւ յաջողութիւն մաղթեց անոնց աշխատանքներուն: Դիւանը, ստուգելէ վերջ պատգամաւորներու լիազօրագրերը, յայտարարեց թէ՛ Ձ պատգամաւորներ կը մասնակցին ժողովին, իրաւասու ձայնով եւ հետեւեալ կերպով.

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Շրջ. Վարչութիւն. — Էղբ Դ. Դանիէլեան.

Տի՛ԲՍԻ ՄԱՍՆԱՃԻԻՂ. — Եղբբք. — Անդրանիկ Գօճայեան, Կարօ Մինասեան, Յովհ. Եզեկիէլեան եւ Մատթէոս Աջապահեան:

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԱՍՆԱՃԻԻՂ. — Եղբբք. Արշաւիր Ճամճեան, Ռայիկ Ռայասուրեան, Վարուժան Գնունի եւ Յարութիւն Գոհարունի:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԲԵՈՒԹԵՆԱՍԷՐՆԵՐ. — Եղբբք. Արամ Էսկիճեան, Մանուկ Մանուկեան, Լեւոն Վարժապետեան եւ Ժիրայր Կիւղէլեան:

ԱԹԷՆՔԻ ՄԱՍՆԱՃԻԻՂ. — Եղբբք. — Հրայր Գէօթէլեան, Արամ Փափագեան եւ Լեւոն Ռայասուրեան:

ՍԻՆԿՐՈՒԻ ՄԱՍՆԱՃԻԻՂ. — Եղբ. Երուանդ Քէմէնչէճեան, Քոյր Ալասուհի Մինասեան եւ Քոյր Չապէլ Մէլքիսեան:

ՍԻԱՌԻՏ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ. — Եղբբք. Լեւոն Գայեան, Արբաւամ Գօճայեան, Պերճ Գրիգորեան եւ Յակոբ Տէր Յովակիմեան:

Ընտրուեցաւ Բանաձեւի Յանձնախումբ մը, եղբայրներ՝ Կարօ Մինասեանէ եւ Մանուկ Մանուկեանէ, ինչպէս նաեւ Հաջուեքնիւի Յանձնախումբ մը եղբայրներ Յ. Տէր Յովակիմեանէ, Մ. Մելքոնեանէ եւ Վ. Սարաֆեանէ:

Ի Զ Ս
Օ Ր Ա Վ Ա Ր Գ Ե Ր

1. — Մանածիւղերու եւ Շրջանային Վարչութեան նիւթաբարոյական տեղեկադիրներու ընթերցում.
2. — Պատգէթի մայր խումբի եւ յարակից Հարցեր.
3. — Փութպոլի մայր խումբի Հարցեր.
4. — Դատական մարմնի ընտրութիւն.
5. — Սկաուտներու դոյքերու Հարց.
6. — Շրջ. Վարչութեան կազմութեան Հարց.
7. — Ձեռնառեւուած Հարցեր.

Ներկայ էին նոյնպէս Շրջ. Վարչութեան բոլոր գործօն անդամները:

Կենսարիանի -

Եղբ. Երուսնդ Գէմէնչէճեան եւ ջոյր Ա. Մինասեան, կարգացին իրենց մասնաճիւղի տեղեկագիրը: Պատգմ. Ժողովս նկատելով Կեսարիանիի մասնաճիւղի մանրամասն հարցերը եւ տարելըջանի գործունէութիւնը եւ այժմու կացութիւնը, կը գտնէ՝ որ Կեսարիանի ունի 33 անդամներ եւ 11 պայ- լիկներ: Ամբողջ անցնող տարելըջանին, կանոնաւոր կերպով ունեցած է իր ընդհանուր Ժողովները եւ վարչական Ժողովները: Զեռնարկները եղած են ար- դիւնաւոր: Տօնած է Ապրիլ 24-ի Սղահանդէսը: Կազմակերպած է դասախո- սութիւններ, պարահանդէս եւ հաւաքոյթներ՝ իր սեփական ահումբին մէջ:

Ժողովս, Կեսարիանիի գործունէութիւնը միաձայնութեամբ կը գտնէ ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ:

Բնութեանաւերներ -

Բնութեանաւերներու մասնաճիւղի պատգամաւոր եղբ. Արար Եսիհեան կարողով իրենց ութամսեայ գործունէութեան նիւթա-բարոյական տեղեկա- գիրը, յայտնեց թէ՝ այդ ժամանակի ընթացքին գումարած են երեսուն վար- չական Ժողովներ, հսկառակ որ վարչութեան անդամներէն երեք հոգի, դա- նազան պատճառներով մշտական կերպով կը բացակայէին Ժողովներէն: Կազ- մակերպած են տասնըվեց արշաւներ, տօնած են Ապրիլ 24-ի սղահանդէսը, իրենց մասնակցութիւնը բերած են Համա-Հեղինական Կրակվառին՝ Բար- նիթա եւ Լուսթրաքի դպրատներուն վրայ: Իրենց յարաբերական կապը՝ Երջ. Վարչութեան, Հեղին Բնութեանաւերներու եւ Հեղին ջոյր միութեանց հետ եղած է սերտ եւ սիրալիր:

Մասնակցած է Հեղին ՏՕՍ միութեան կողմէ կազմակերպուած վոլէյ-պո- լի մրցաշարքին եւ արժանացած է Ֆէտէրասիոնի կողմէ յատկացուած «Օրի- նակելի Ողորակութեան» բաժակին:

Ժողովս ցաւով իմացաւ թէ՝ արշաւներուն մասնակցողներուն թիւը եղած է քիչ: Ժողովս թելադրեց կանոնաւոր կերպով կազմակերպել միտքեայ եւ եր- կօրեայ արշաւներ եւ օտակ արշաւները լուրջ յայտագրերով եւ նորութիւննե- րով, որպէսզի՝ նոր երիտասարդ անդամները հաճոյքով մասնակցին արշա- յներուն եւ գրաւեն երէցներու տեղերը: Ժողովս, անցնող տարելըջանի Բնու- թեանաւերներու գործունէութիւնը կը գտնէ ԲԱԻԱՐԱՐ:

Սելանիիի Մասնաճիւղ -

Սելանիիի մասնաճիւղի ատենապետ եղբ. Ա. Զամեան, Հիւս Յունաս- տանի մեր եղբայրներուն ողջոյնները հաղորդելէ յետոյ, կարգաց այդ շքը- ջանի նիւթա-բարոյական տեղեկագիրը, որմէ ստուգուեցաւ թէ՝ մեր այս մասնաճիւղը ունի 98 անդամներ: Այս տարի արձանագրած է 17 նոր անդամ- ներ: Կանոնաւոր կերպով ունեցած է իր հերթական վարչական Ժողովները, ինչպէս նաեւ՝ Հնդ. Ժողովները: Ունի իր պատգէթի խումբը, որը՝ Մեղասի կողմէ կազմակերպուած մրցաշարքին կը մասնակցի: Նմանապէս մասնակցած են Երջ. Վարչութեան կողմէ կազմակերպուած Զատիկուայ մրցումներուն: Կազմակերպած է արշաւներ, ինչպէս նաեւ ձեռնարկներ, պարահանդէս, Ս. Զատիկի առթիւ, հաւկթարաչութիւն եւ Ս. Մնուղդի առթիւ՝ Աւետիսի եր- պեցողութիւն:

Իր յարաբերութիւնները Երջ. Վարչութեան եւ Ազգային տեղական իշ- խանութեան հետ եղած են սիրալիր:

ԿԵ-179

Ժողովս, Սեւանիկի մասնաճիւղի բարոյական եւ նիւթական գործունէութիւնը միաձայնութեամբ կը գտնէ ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ:

Աքէմֆի Մասնաճիւղ .—

Եղբ. Արամ Փափազեան կարգաց Աթէնքի մասնաճիւղի միամեայ գործունէութեան տեղեկագիրը, շատ սեղմ տողերու մէջ տալով հարազատ պատկերը իրենց մասնաճիւղի եւ վարչութեան գործունէութեան: Ըստ այնմ՝ Աթէնք ունի քսանըւթից գործօն եւ քառասուն օժանդակ անդամներ, գումարած է կանոնաւոր կերպով իր վարչական ժողովները եւ ունեցած է վեց Ընդհանուր անդամական ժողովներ: Տօնած են Վարդանանցը, կազմակերպած են դասախօսութիւն մը եւ Աւետիսի իր խումբով՝ շրջած թաղերը: Իր պասքէթի եւ Փութպոլի մարզիկները տրամադրած է մեր մայր խումբերուն, իր պասքէթի խումբը մասնակցած է միջ-մասնաճիւղային Զատիկուայ մրցումներուն, իր Փութպոլի խումբը ունեցած է քանի մը մրցումներ՝ Աթէնքի շրջակայ քաղաքները:

Աթէնքի մասնաճիւղի զանձումները եղած են լրիւ: Իր յարաբերութիւնները Երջ. Վարչութեան հետ եղած են թոյլ: Վճարած է իր տարեկան ցեկը:

Ժողովս կը թելադրէ, որ Աթէնքի մասնաճիւղի յարաբերութիւնները, Երջ. Վարչութեան հետ ըլլան սերտ եւ սիրալիր:

Ժողովս սոյն շրջանի գործունէութիւնը կը գտնէ ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ:

Գօֆինիոյ Մասնաճիւղ .—

Եղբ. Կ. Մինասեան կարգաց Գոքինիոյ մասնաճիւղի տեղեկագիրը: Մեր այս մասնաճիւղը բոլորած է գեղեցիկ գործունէութեան շրջան մը: Ունի 44 անդամներ եւ 77 սկաւառ եւ դայիլիներ, կանոնաւոր կերպով գումարած է վարչական ժողովներ, թիւով 35, 6 Ընդհ. ժողովներ եւ երկու դասախօսական ժողով, ելած է Աւետիսի շրջագայութեան. սպասած է իրեն տրամադրուած Հ.Մ.Ը.Մ.ի օրացոյցները եւ կազմակերպած է երկու հաւաքոյթներ: Ունի իր պասքէթի, վոյէլ-պոլի եւ Փութպոլի խումբերը՝ որոնք մասնակցած են դասակարգային միջ-մասնաճիւղային հանդիպումներուն: Իր յարաբերական կապը Երջ. Վարչութեան հետ եղած է սիրալիր:

Կը թելադրուի՝ որ անդամներէ ամսավճարներու զանձումները ըլլան աւելի կանոնաւոր եւ շանք թափուի նոր անդամագրութեան:

Պատգամաւորական ժողովս լսելով Գօքինիոյ մասնաճիւղի նիւթա-բարոյական գործունէութիւնը, կը գտնէ զայն ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ:

Ֆիւսի մասնաճիւղ .—

Քոյր Գերճուհի Ծահնազարեան կարգաց Ֆիւսի մասնաճիւղի տեղեկագիրը՝ որ ունի յիսուն անդամ եւ երեսուն օժանդակ անդամներ: Վարչութիւնը, կանոնաւոր կերպով գումարած է իր վարչական ժողովները եւ կազմակերպած է դասախօսութիւններ: Ունի իր պասքէթի խումբը, որը օտարած է նոր պատանիներով եւ որոնք կը մասնակցին կանոնաւոր կերպով դասակարգային մրցատարբին եւ միջ-մասնաճիւղային մրցումներուն: Ֆիւսի Փութպոլի անդամները կանոնաւոր կերպով մասնակցած են մայր խումբի բոլոր մրցումներուն եւ իր Բ. խումբը նմանապէս հիմը եղած է դասակարգային մրցումներու:

Կազմակերպած է պարհանդէս մը եւ պաղպաղակասեղան մը: Ելած է Աւետիս շրջագայութեան: Տօնած է Վարդանանցը եւ Զատիկուայ առթիւ, շնոր-

հատրական ջարթեր բաժնած: Բաղդատելով անցնող երկու տարիներուն, այս տարի Ֆիքսի շրջանը աւելի լաւ տարի մը բոլորած է:

Կը թելագորուի.— 1.— Աշխատանք տանիլ նոր անդամներու արձանագրութեան, 2.— Գանձումները կատարել կանոնաւոր կերպով, 3.— Ֆիքսի շրջանը օժտել, ժամանակ ունեցող եւ կենսունակ վարչական անդամներով, նկատելով՝ որ Ֆիքսը միշտ եղած է մեր միջնաբերդը:

Սոյն մասնաճիւղի, անցնող շրջանին ունեցած նիւթա-բարոյական գործունէութիւնը, ժողովս կը գտնէ ԳՈՒՍՏՈՒՅԻՉ:

Սկաւտական հումքեր եւ Սկաւտ հիմնականութիւն.—

Աւագ խմբապետ եղբ. Լեւոն Գայեան կարգաց Սկաւտ ինամակալութեան տեղեկագիրը, իսկ Ֆիքսի խմբապետ եղբ. Արրահամ Գոճայեան եւ Գօքինիոյ խմբապետ եղբ. Պերճ Գրիգորեան կարգացին իրենց խումբերու նիւթա-բարոյական տեղեկագիրները:

Սոյն տեղեկագիրներէն ստուգուեցաւ թէ՛ Աթէնքի եւ Բիրէյաի շրջաններուն Տէլ Է.Մ.դ.Մ.ը ունի 186 սկաւտներ եւ գայլիկներ, որոնք կը գործեն եւ կը հսկուին անմիջակասօրէն Սկաւտ ինամակալութեան կողմէ:

Ինամակալութեան յարաբերութիւնները, Երջ. Վարչութեան հետ եղած են սիրայիր: Հիմնած են Հին Փալիրոյի մէջ, գայլիկներու վոհմակ մը:

Ֆիքսի Սկաւտական հումք.—

Ֆիքսի շրջանի խումբը ունի 25 սկաւտներ եւ 18 գայլիկներ, կատարած են կանոնաւոր կերպով իրենց բոլոր ժողովները եւ հաւաքոյթները. իրենց ամբողջ կազմով մասնակցած են Եկեղեցական եւ Ազգ. տոնակատարութեանց եւ հանդիսութեանց: Մասնակցած են տողանցքներուն:

Գօքինիոյ Սկաւտական հումքերը.—

Գօքինիոյ շրջանը ունի երկու սկաւտական խումբեր.— Ա. Յամաքային Սկաւտներ՝ որոնք երեսուն սկաւտներէ եւ 26 գայլիկներէ կը բաղկանան, Բ. Ծովային Սկաւտներ՝ որոնք քսան անդամ ունին: Բոլորն ալ կանոնաւորապէս գումարած են իրենց ժողովները եւ հաւաքոյթները, իրենց մասնակցութիւնը բերած են բոլոր Ազգային եւ Եկեղեցական տօներուն. մասնակցած տողանցքներու եւ սկաւտական քէմքին մասնակցած են 28 սկաւտ գայլիկներով:

Իրենց յարաբերութիւնները Է.Մ.Ը.Մ.ի Երջ. Վարչութեան, Հելլէն Սկաւտական Կեդրոնին եւ մասնաճիւղերու վարչութեանց հետ եղած են սիրայիր:

Գօքինիոյ խումբերը, այդ շրջանի լաւագոյն խումբերը կը նկատուին:

Կը թելագորուի Սկաւտ ինամակալութեան եւ իմբապետութեան՝ որ աւելի ճիշդ ընեն գայլիկներու թիւը աւելցնելու ուղղութեամբ:

Ժողովս գոհունակութեամբ կը յայտնէ թէ՛ Ֆիքսի եւ մանաւանդ Գօքինիոյ մասնաճիւղի սկաւտական խումբերը ունեցած են ԳՈՒՍՏՈՒՅԻՉ գործունէութիւն:

Է.Մ.Ը.Մ.ի Յումաստամի Երջ. Վարչութիւն.—

Երջ. Վարչութեան տեղեկագիրը կարգաց եղբ. Գանիէլեան եւ հաշուակիւր՝ գանձապահ եղբ. Յ. Սվաղեան:

Երջ. Վարչութիւնը կանոնաւոր կերպով գումարած է 36 հերթական եւ 6

բացառիկ նիստեր, խորհրդակցական ժողովներ յանձնախումբերու հետ եւ Յ միջ-մասնաճիւղային Ընդհ. ժողովներ: Կատարած է գործերու բաժանում, վարչականներու յարարերութիւնները, իրենք իրենց մէջ, եղած են ներդաշնակ եւ շրջաններու մասնաճիւղերու հետ իր պաշտօնը տարած է յաջողութեամբ:

Շրջ. վարչութեան յարարերական կապը Կրթական Նախարարութեան, «Սեղա»ի, «Է.Բ.Օ.»ի, «Է.Բ.Ս.Ա.»ի եւ Ելմտական Նախարարութեան, ինչպէս նաեւ Հեւլէն Մարզական Միութիւններու հետ եղած են սիրալիր:

Մասնաճիւղերու տուած իր այցելութիւններով, նաեւ 28 նամակ-շրջարերականներով, մօտէն հետեւած է անոնց գործունէութեան եւ տուած է անհրաժեշտ ուղղութիւն: Իր կապը արտասահմանի քոյր միութիւններու հետ եղած է կանոնաւոր եւ շատ սիրալիր:

Իրր նուէր ստացած է երկու պատգէթի գնդակ, Զօրավար Հ. Շէքերեանէ: Հատ մը եղբ. Ս. Ամիրայեանէ եւ երեք հաս Մեքսիկոյի ատենապետ եղբ. Բ. Առաքելեանէ, նոյնպէս ապահոված է նիւթական կարելոր օգնութիւն՝ Մեքսիկոյի՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի վարչութեանէն, Նիւ Եորքի Հ.Մ.՝ Մ.ի կեդրոնէն եւ Հ.Բ.Ը.Մ.էն:

Բանուոր պրոպականտ տարած է իր դիւանին եւ վարչական անդամներու կողմէ տրուած դասախօսութիւններով եւ բանախօսութիւններով, իսկ զբաւոր պրոպականտ կատարած է, օգտագործելով «Ազատ Օր»ի էջերը:

Գալուցեամբ է մասնաճիւղերու բոլոր ձեռնարկները եւ սկսուածական շարժումը, նկատելով զայն իբր Հ.Մ.Ը.Մ.ի աւագ դուռը՝ ուրկէ ներս կը մտնեն նոր Հ.Մ.Ը.Մ.ականներ եւ անկէ է որ կը ստեանանք կարգապահ եւ մարդիկ Հ.Մ.Ը.Մ.ականներ:

Հրատարակած է պատիւ 1956-ի օրացոյցը, մասնաճիւղերը նիւթապէս օժանդակելու մտօք: Ստանձնած է Փութպոլի եւ պատգէթի մայր խումբերու տնտեսական հոգը եւ անոնց հետեւելու դժուարին գործը:

Հիւրասիրած է արժանավայել կերպով, բոլոր քաղաք այցելող Հ.Մ.Ը.Մ.ականները եւ որոնք խանդավառութեամբ մեկնած են Յունաստանէն:

Կազմակերպած է Զատիկուայ միջ-մասնաճիւղային պատգէթի մրցումներ, որոնք մեծ խանդավառութիւն կը ստեղծեն, ինչպէս նաեւ՝ իր տարեկան մեծ պարահանդէսը:

Պատգամաւորական ժողովս, անցնող տարեշրջանի Յունաստանի Շրջ. վարչութեան կատարած գործը կը գտնէ ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ:

Աղբ. Կեդր. վարչութեան ատենապետ Պր. Գր. Բարաղամեան խօսք անելով, թիւղբեց պատգամաւորներուն, ըլլալ աւելի խանդավառ եւ շրջահայեաց՝ հանդէպ միութեանս Յունահայ ժողովուրդին եւ թէ՛ անոր աղչային իշխանութեան վստահութիւնն ու դուրգուրանքը: Խօսելով շինուելիք Հայաստանի մասին, յայտնեց իր լուսատեսութիւնը եւ մտղթեց՝ որ Հ.Մ.Ը.Մ.ն ալ իր անվերապահ օժանդակութիւնը բերէ սոյն կարելոր ձեռնարկին եւ ապահովէ իր մարդարանը եւ սկուսմը՝ Հայաստանի մէջ: Յաջողութեան ջերմ մաղթանքներով իր խօսքը վերջացուց յարգելի Պր. ատենապետը:

2.- Պատէթ-Պոլ.-

Որոշուեցաւ վերակազմել պատգէթ-պոլի աղջկանց մեր խումբը: Պատգէթ-պոլի գործերով ղրադուելու համար որոշուեցաւ կազմել յանձնախումբ մը, որուն պիտի մասնակցի նաեւ Շրջ. վարչութեան մէկ անդամը, իբրեւ լիազօր:

Ֆուլթոն .—

Որոշուեցաւ յատուկ յանձնախումբ մը՝ Ֆուլթոնի մայր խումբի դործերով զբաղուելու համար :

Որոշուեցաւ նկատի ունենալ Պոլսէն նոր եկած Հայ մարդիչ մը՝ որ եթէ առակ ըլլայ, օգտագործուի մեր խումբերուն համար :

Նկատելով որ Ֆուլթոնի մրցաշարքը սկսած է, պարտականութիւն կը տրուի նոր Շրջ. Վարչութեան, իր առաջին իսկ ժողովին զբաղուել այս հարցով :

Դատական Մարմին .—

Պատգամաւորական ժողովս որոշեց ունենալ եւ կազմեց Դատական Մարմին մը՝ եղբայրներ Պ. Գայիանէ, Քաչիկ Քաչատուրեանէ եւ Գ. Հովարդեանէ, որը պիտի լուծէ ոեւէ տարակարծութիւն՝ որ կրնայ ծագիլ մասնաճիւղերու, անդամներու եւ շրջաններու միջեւ, գործակցաբար Շրջ. Վարչութեան հետ, իր տուած որոշումները պիտի ունենան վերջնական բնոյթ :

Սկստուական Խումբերու Ձգեստաւորում .—

Շրջ. Վարչութեան դիմումին վրայ, Նիւ Եորքի Հ.Մ.Ը.Մ.ի կեդրոնը, նիւթական օգնութիւն ղրկած ըլլալով, որոշուեցաւ՝ անմիջապէս զգեստաւորել մեր բոլոր սկսուածներն ու գայլիկները, նոր հազուատներով եւ զլխարկներով, նկատելով որ իրենց հազուատները կը ներկայացնեն սղբալի վիճակ մը :

Սկսուա Ռնամակալութիւնը պիտի լրացնէ այս աշխատանքը՝ Շրջ. Վարչութեան հետ գործակցաբար :

Նոր Շրջ. Վարչութեան անդամներու բուի բարձրացումն հարց .—

Որոշուեցաւ, նոր Շրջ. Վարչութեան անդամներուն թիւը բարձրացնել 9-ի եւ նկատի ունենալ՝ որ եթէ կարելի է, մեր բոլոր մասնաճիւղերը ունենան իրենց շրջանը բնակող եւ Շրջ. Վարչութեան առակ անձ մը՝ թեկնածուներու ցանկին մէջ : Այս ձեւով, Շրջ. Վարչութեան կապը շրջաններուն հետ կ'ըլլայ անմիջական եւ օգտակար :

Զնախատեսուած հարցեր .—

- 1.— Հաշուեքնիչ Յանձնախումբ .
- 2.— Հողի գնման հարց .—
- 3.— Տեղեկագրերու եւ հաշուեկշիռներու նոյնութիւն .
- 3.— Մշակութային շարժում .—
- 4.— Ակումբ մը ունենալ Աթէնքի մէջ .

Ա.— Հաշուեքնիչ Յանձնախումբ ընտրուեցաւ 1956-57 տարեշրջանի, Շրջ. Վարչութեան հաշիւները քննելու համար, բաղակացած եղբայրներ՝ Վ. Գայալճեանէ, Կ. Գուլումճեանէ եւ Վ. Սարաֆեանէ :

Բ.— Նկատելով՝ որ Ալգ. Իշխանութիւնը ձեռնարկած է Հայ աւանի մը շինութեան, պարտականութիւն կը տրուի Շրջ. Վարչութեան, որ մօտէն հետեւի այս գործով եւ ապահովէ մարդադաշտի եւ ակումբի Շողմաս, այդ աւանին մէջ, ի գին ոեւէ զոհողութեան :

Գ.— Նկատելով որ Հելլէն Իշխանութիւնները մօտէն կը հետեւին մեր հաշուական գործառութեամբ եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ը պարտաւորութիւն ունի մանրա-

մասնօրէն հաշիւ տալու թէ Հելլէն պատկան սպասարկութեանց եւ թէ Հայ ժողովուրդին, պարտականութիւն կը տրուի Շրջ. Վարչութեան, որպէսզի որդեգրել տայ մեր բոլոր մասանճիւղերուն եւս, պետութեանէն պահանջուած տեւորակներու եւ հաշուեկշիւներու ձեւը:

Որոշուեցաւ, տեղեկագիրներու ուրոյն ձև մը որդեգրել, շրջաններու տեղեկագիրներու արտոբաստութեան համար:

Դ.— Նկատելով որ Հայ Մշակոյթը եւ Հայ Լեզուն, մեր ցեղային գոյութեան ամենակարեւոր ազդակներն են, պատգամաւորական ժողովը պարտք կը դնէ նորընտր Շրջ. Վարչութեան վրայ, վերակադմելու՝ Մշակութային Յանձնախումբը, որը կանոնաւոր դասախօսութիւններով, հանդէսներով եւ գրութիւններով պիտի դաստիարակէ Հ.Մ.Ը.Մ. ականները:

Ե.— Աթէնքի մասնաճիւղը եւ մեր Բնութեանասէրները կը գտնուին Աթէնքի կեդրոնին մէջ, առանց սեփական հաւաքավայրի. պատգամաւորական ժողովը կը գտնէ որ անհրաժեշտ է ունենալ ակումբ մը՝ այս շրջանին մէջ, ոյժ տալու համար մեր երկու մասնաճիւղերու գործունէութեան եւ այս միջոցով լուծել նաեւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Շրջ. Վարչութեան գրասենեակի հարցը:

Նոր Երզնամային Վարչութեան ընտրութիւն եւ փակման խօսք.—

Ժողովիս օրկարգի վերջին հարցն էր, նոր Շրջ. Վարչութեան ընտրութիւնը, որ տեղի ունեցաւ գաղտնի քուէարկութեամբ եւ ձայներու 2/3-ի մեծամասնութեամբ, ընտրուեցան հետեւեալ եղբայրները.—

Պատրիկ Սարգիսեան, Լեւոն Գայեան, Լեւոն Պաշտուրեան, Ստեփան Նշանեան, Հրայր Բէօթէլեան, Անդրանիկ Գօճայեան, Յարութիւն Սվալլեան, Աւետ. Պայատուրեան եւ Դանիէլ Դանիէլեան:

Եղբ. Ժիրայր Կիւզէլեան, իբրեւ դիւանի նախագահ, Հ.Մ.Ը.Մ.ի 29-րդ Պատգ. Ժողովին, շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր պատգամաւորներուն, Ազգ. Կեդր. Վարչութեան ատենապետին, Գարակէօզեան Հաստատութեան տնօրէնին եւ համակիրներուն՝ որոնք հետեւեցան Պատգ. Ժողովի աշխատանքներուն:

Շրջ. Վարչութեան գրաւոր տեղեկագրին ընդառաջելով, Պատգ Ժողովը իր երախտագիտութիւնը յայտնեց Կաթողիկէ Հայոց Առաջնորդարանին, Հայ Կապոյտ Ունիոն, Գարակէօզեան Հաստատութեան եւ «Աղատ Օր»ին, իրենց բերած բարոյական արժեկցութեան համար, ինչպէս նաեւ՝ Մեքսիկոյի եւ Նիւ Եորքի Հ.Մ.Ը.Մ.ի կեդրոններուն եւ Հ.Բ.Ը.Մ.ին՝ իրենց նիւթական կարեւոր օժանդակութեանց համար:

Ժողովը վերջացաւ ջերմ մթնոլորտի մէջ:

Դիւան

Հ.Մ.Ը.Մ.ի 29-րդ Պատգամաւորական Ժողովի

Քարտուղար

Նախագահ

Յ. ԳԱԲՔԱՆԵԱՆ

ԺԻՐԱՅՐ ԿԻԻԶԼԵԱՆ

ԹՈՒՐԲԻՈՅ ԵՒ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

“Նոր Աշխարհ”ի աշխատակից Ա. Ս. Յովսեփեան, ընդարձակ յօդուածով մը, հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ Պոլսոյ եւ Թուրքիոյ հայութեան մասին, որմէ կը բաղեմք սոյն հատուածը: “Ն..”

Պոլսոյ Պատրիարքարանի պաշտօնական վիճակագրութեան համեմատ մօտաւորապէս հետեւեալն է Պոլսոյ եւ գաւառներու Հայութեան թիւը:

60-70 հազար, 33 Եկեղեցի, 38 քահանայ, 2 վարդապետ, 1 եպիսկոպոս: 18 նախակրթարան, 2 միջնակարգ դպրոց եւ 2 Բարձրագոյն վարժարան:

Կեսարիա՝ 250 տուն, 2 եկեղեցի, 2 քահանայ: Հոս դպրոց չունին: Տիգրանակերտի մէջ կան 200 տուն հայեր, ունին եկեղեցի մը եւ քահանայ մը: Արարկիր եւ Իսկէնտէրուն ունին իրենց քահանաները, բայց չունին եկեղեցի: Ահաւասիկ ուրեմն, գաւառի Հայութեան թիւը, ընտանիքի հաշուով. — Անգարա՝ 200 ընտանիք, Մալաթիա՝ 80, Գասթամոնու՝ 80, Արարկիր՝ 80, Տիվրիկ՝ 60, Պարբերդ՝ 50, Սինոբ՝ 50, Ամասիա՝ 50, Թոքատ՝ 40, Ջառա՝ 45, Ենիկ Պան՝ 30, Իսկէնտէրուն՝ 40, Ուաքըֆ՝ 50, Օրտու՝ 40, որ զուտ հայ գիւղ մը կը նկատուի, եւ Կիւմիշ Հաճի Բէօյ՝ երեսուն ընտանիք:

Պոլսէն եւ իր անմիջական արուարձաններէն դուրս հայութեան թիւն է չուրը քանըհինգ հազար, ոչ մէկ տեղ հայկական դպրոց ունի, եւ նոր սերունդը տան մէջ իր ծնողէն սորված «էրմէնիճէ» գաւառաբարբառները միայն կրնայ խօսիլ:

Որպէսզի Պատրիարքարանը կարենայ Պոլսէն դուրս դնուող Հայութեան հոգեւոր եւ եկեղեցական կարիքներուն հասնիլ ամառնային շրջանին շրջուն հոգեւորական մը կը զրկէ: Այս տարի ամրող ամառնային շրջանին Հոգւ. Հ. Սահակ Մ. Վ. Փափաղեան շրջեցաւ քաղաքէ քաղաք եւ այցելեց վերոյիշեալ համայնքներուն:

Պոլսոյ մէջ ամէն թայ իր թիւին համեմատ ունի իր երեսփոխանը: Ներկայիս Պոլսոյ երեսփոխանական ժողովը ունի 72 երեսփոխաններ, որոնց մէջ ուշադրաւ թիւ մը կը կազմէ եկեղեցական դասը: Երեսփոխանները մի միայն վարչական եւ կայուածական գործերով կը զբաղին: Երեսփոխանական ժողովէն կը բխի կնդրոնական վարչապետը, որ երկու տարուան համար կ'ընտրուի:

Եկեղեցական Դասն ալ ունի իր ընտրած կրօնական ժողովը, բաղկացած 7 եկեղեցականներէ, որ Սրբազան Պատրիարք հօր նախագահութեամբ կը կատարէ եկեղեցական բոլոր տնօրինումները, հոգեւորականներու պաշտօն փոփոխութիւն, ատօմանի բարձրացում, արժանաւորներու ձեռնադրութիւն, եւ այլն:

Ամէն եկեղեցի ունի իր Եփեսոսէր քահանան, այսինքն իւրաքանչիւր քահանայ մասնաւոր Ծուխի մը կամ եկեղեցիի մը կապուած է, եւ գրեթէ երբեք չի փոխուիր, քանի որ Հայց. Եկեղեցւոյ, ինչպէս նաեւ բոլոր Առաքելական եւ Ուղղափառ եկեղեցիներուն ընկալեալ կանոնն է, որ քահանան, ինչպէս նաեւ եպիսկոպոսը մասանւոր Ծուխի մը կամ թեմի մը վրայ կը ձեռնադրուին ցմահ: Փոփոխութիւնը, ի հարկին, մի միայն եկեղեցական հեղինակութեան անկ է, այլապէս Ծուխ եւ Ծխատէր, թեմ եւ առաջնորդ իրարու կը պատկանին ցմահ: Այս կերպը շատ սր առաւելութիւններ ունենալէ զատ, շատ մը անպատեհութիւններու ալ առջեք կ'առնէ եւ կ'արդիւլէ կամայականութիւններու ստեղծած վնասները:

Իւրաքանչիւր եկեղեցի ունի իր Թաղական Խորհուրդը, Դպրաց դասը: Ե-

բաժիտը, Դպրապետը, որոնք բոլորն ալ կը կատարեն իրենց վերապահուած դործերը: Բոլորն ալ, բժախնդիր պարտաճանաչութեամբ կը բերեն իրենց մասնակցութիւնը եկեղեցական պարտակութիւններու:

Ամէն եկեղեցի Թաղական Պորճուրդէն դատ ունին Ս. Փրկիչ Այգ. Հիւանդանոցի Յանձնախումբ, Աղքատախնամ, Ս. Սաչ Դպրեմանքի Յանձնախումբ, որոնք կը Հասնին իրենց դոյութեան պատճառ եղող նպատակներուն եւ Հաստատութիւններու ծախսերուն:

Ամէն Դպրաց Դաս ունի 5 կամ 7 անդամներէ բաղկացած «Դպրաց Դասի ՏնօրէնՊորճուրդ», իր գիւտնով: Իւրաքանչիւր եկեղեցիի «Երաժիշտ» Դպրաց Դասի երգեցողութեան ուսուցիչն է, իսկ եկեղեցւոյ երգչախումբը, որ դպիրներէ կը կազմուի, ունի իր առանձին խմբավարը: Իւրաքանչիւր Դպրաց Դաս ունի իր տարեկան պիւտճէն իր պէտքերն հոգալու համար: Դպրաց դասերը թէեւ չունին կեդրոնական վարչութիւն մը, սակայն, ի պահանջել Հարկին դիւրու կրնան մինչեւ 300-400 դպիրներ քով քովի բերել, երգչախումբ մը կազմել եւ նպատակի մը համար երգել:

Ամէն եկեղեցի ունի իր գոնապանը կամ պահակը, որ ոչ միայն կը հսկէ եկեղեցիի վրայ, այլ միշտ բաց կր պահէ եկեղեցիի դուռը աղօթքի եկողներուն եւ այցելողներուն առջեւ: Սեծ եւ Հարուստ եկեղեցիներ, բնական է, ունին նաեւ լուսարար, եկեղեցիի մաքրող, պաշտօնական մեռելախաղներ եւ այլն:

Այն Թաղերուն մէջ ուր Դպրոց կայ Հոն կայ նաեւ այդ վարժարանի Սանուց միութիւն, ինչպէս՝ Կեդրոնական, Յայնթան, Պէգնեան, Գարակոզեան եւ այլն: Իւրաքանչիւր Սանուց միութիւն կ'օգնէ իր պատկանած Դպրոցին նիւթապէս եւ Բարոյապէս: Այս միութիւնները ունին իրենց առանձին ակումբները, ուր կը սարքուին երեկոյթներ, նուազահանդէսներ, երգահանդէսներ, պարահանդէսներ, ճաշկերոյթներ եւ բանաստեղծութիւններ ի նպաստ իրենց պատկանած վարժարանին: Բնական է այս միութիւններն ալ ունին իրենց վարչական կազմը, որուն կ'ենթարկուին Միութեան մէջ կազմուած կարգ մը ւտորադաս յանձնախումբեր, ինչպէս՝ Գրական, Թատերական, Երաժշտական, Ընկերային եւ այլն:

Իւրաքանչիւր եկեղեցի ունի իր Մկրտութեան եւ քաղման տոմարները, որոնք մասնաւոր խնամքով կը պահուին եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ: Իսկ ամուսնական բոլոր թուղթերը կը պահուին Պատրիարքարանի դիւանատան մէջ: Ամուսնութեան ատեն, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց պետական օրէնքին պէս, Թուրքիոյ կառավարական ամուսնութեան վկայագրին ստացումէն ետքն է, որ Պատրիարքարանը կ'արտօնէ պսակադրութիւնը:

Ամուսնական Արարողութիւնը նապատճառ երկուք ւեկի զարաններով տեղի կ'ունենայ: Արարողութեան կը մասնակցին անպայման Հարսնցուին եւ փեսացուին ծխատէր զահանաները, եւ Հրաւիրեալ Հոգեւորականներ կողմերու փափաքին Համեմատ, բայց Պատրիարքարանի կարգադրութեամբ եւ արտօնութեամբ:

Հալալ օրհնէքի արարողութիւնը կը կատարէ տղուն ծխատէր զահանան «եկեղեցւոյ ատեանէ», իսկ եկեղեցւոյ դասուն դրան առջեւ ձեռնտուութիւնը կը կատարէ Հարսնցուին ծխատէր զահանան: Եւ այսպէս, փոխն ի փոխ, իւրաքանչիւր զահանայ դիտէ իր բաժինը: Եթէ Վարդապետ եւ Եպիսկոպոս Հրաւիրուած ըլլայ, այն ատեն ան կը կարգայ պսակադրութեան եւ պսակը վերացընելու աղօթքներ, կ'օրհնէ դինի բաժակը եւ անձամբ կը խմցնէ նախ փեսային ապա Հարսին, կրօնական հասկացողութեամբ սխալ օրհնուած այս բաժակը խմցնել խաչեղօր, Հարսին քրոջ, փեշակիրներուն, քանի որ դինի բաժակը կը խորհրդանշէ այն կեանքը, զոր Հարս եւ փեսայ միասին պիտի ապրին եւ ուրիշներ անոր մասնակցելու իրաւունք չունին:

DAUASART

AÑO 4 - N° 45

FEBRERO DE 1957

BUENOS AIRES

LOS jóvenes, con bien contadas excepciones, desconocen la verdadera finalidad de la escuela, Tómanla sólo como medio de obtener acceso a una carrera; como un pasaporte para el doctorado o la licenciatura; como un puente que conduce únicamente al provecho. No saben de su función más alta, la de ser arquitectura de almas, ésa que de andamios de pasiones hace surgir templos de ideales. De ahí que pocos se preocupen de algo más que del "certificado". Con sapiencia o sin ella, con buena copia de legítimas notas, o con auxilio del influjo o la argucia, lo esencial para ellos es aquel pedacito de papel que ha de otorgarles el derecho a ser inscritos en las matrículas de la Facultad. Y ya sabemos lo que de él resulta: el que os topéis a cada paso con tantos lisiados con birrete, que se encaraman

sobre el derecho de sus títulos, para acrecer con sus poderes el daño que puede naufragar una sociedad.

Aunque la escuela informara acerca de la poliforme realidad de la vida, no bastaría eso, si sólo a eso limitara su acción. Lo esencial no es saber. Lo esencial es saber aplicar. Si hay que conocer la naturaleza; si hay, sobre todo, que aprenderse a sí mismo, es sólo para constituirnos, de acuerdo con tal conocimiento, en los constantes peones de nuestro deber. Nada se gana con que el médico, cruzado de brazos, conozca lo que mata al enfermo; pero sí habrá cumplido su misión cuando aplique su saber a salvarlo. Recordad lo

que vale la ciencia sola adherida a intereses, pensando en aquellas dos vorágines mundiales recientes que empezó a despoblar de hombres y a poblar de sepulcros en el Viejo Continente. Acordaos que entonces, fueron las fieras con diplomas quienes se destrozaron CIENTIFICAMENTE: con la mecánica volando en aviones incendiarios o sumergida en los océanos en perforantes submarinos; con la química envenenando gases; con las matemáticas curvándose mortíferas en las parábolas del cañonazo y por último, la bomba atómica.

El continente es únicamente un medio: el medio de saber aplicarnos. Si no se aplica, es malo; y si se aplica al daño, peor. Si queda inocuo; si se encierra el sabio en la torre de marfil de su sabiduría estéril, resulta ella una sabiduría tan de

más como una flor hecha de trapo. El saber solo es nada. El acto sabio es todo. Dijo el hondo Carlyle: "El cielo no os pedirá cuenta de lo que hayáis pensado, sino de lo que hayáis hecho".

La instrucción a secas es inútil, cuando no es un veneno. Más la instrucción que educa, es, en cambio, un abono que desesteriliza, un semillero, pródigo en el que se excluyeron los mohos y se alentaron las vitalidades; una almáciga de brotes viriles, que van a convertir más tarde en un laboratorio de savias aquello en que poco antes se aletargaron la tristeza infundada de los llanos grietosos.

Para hacer siembra, hay que educar

FINALIDAD DE LA ESCUELA

Armenia y sus Denominaciones

Por RAFFI MIRAKIAN

(Cont. del número anterior)

URURTU, URARTI, URASTU

Según Sargón, la palabra Nairí estaba destinada a desaparecer, puesto que otro nombre ya conocido, tomaba fuerza y sustituía a la primera. Este nombre era "Uratú", nombre compuesto de las palabras griegas que significa "montañas elevadas". Este nombre debe su origen a las poblaciones locales y era originariamente el del cantón de Caranite. Assurnasibal, es el primero que menciona el nombre de Urartú. Su hijo Salmanasar II, nos indica su ubicación cuando en su inscripción "Monolito" dice: "atravesé el Arsánias, parte de Souhni, descendí al país de Daiani... me acerqué a Arzasku, la ciudad real de Arami, el urártico". (Arsánias o Eúfrates Oriental es el Mourad, Tchay moderno). (Al nombrar a Souhni, probablemente se refiere al moderno distrito de Syghman).

Así vemos claro que Urartú era un

simple distrito, situado sobre el Arsánias y cuya ciudad principal se encontraba más allá del país de Daiani. Por consiguiente, en la primera mitad del siglo IX a. J. C., Urartú ocupaba el mismo lugar del cantón de Caranite y probablemente una extensión un poco más grande.

Según Assurnasirabal, parece que Urartú en la antigüedad era considerada como perteneciente a Nairí. Según los "Anales del obelisco de Nimroud" de Salmanasur II, este rey marchó contra Urartú, donde reinaba Aramis, en el año 857. (Los asirios agregan una "S" al final de los nombres propios extranjeros).

Hasta ahora no tenemos idea de la inscripción del toro de Nimrud, este mismo rey nos dice que en el año 15 de su gobierno, es decir en 845, había destruido las ciudades de "Aramis, el urártico, hasta sus límites en el Eúfrates". Este río era Eúfrates oriental, y

el terreno; para hacer patria, hay que educar a la juventud... Esto es, hay que vacunarle el alma contra el egoísmo. Acorazarla contra la decrepitud con las santas profilaxis de la moralidad. ¡Eso! Hay que moralizarla. No os asustéis por la palabra! Nos referimos a la alta moral, naturalista y positiva, que consiste en comprender lo que es esa Naturaleza de que formamos parte, lo que somos nosotros dentro de ella, lo que nos toca hacer en su funcionamiento, y el gimnasio en que debemos operar para obtener el desarrollo de nuestros músculos internos en

forma de aplicarlos eficazmente a esa labor. Es la moral sabia, supremamente científica, en la que la honradez consiste en comprender que somos átomos, es solo para ser fuertes como cuerpo. Purificar, mudar nuestra naturaleza, de modo que pensemos justo, veamos claro y otreemos con carácter. La rectificación de una conciencia es la premisa de una moralidad. Porque no hay acto loco para una mente sin juicio, ni sentimiento despreciable para un corazón sin rectitud.

EDITORIAL

se sabe que Aramis había conquistado distritos hasta el noroeste del monte Nifate.

Según los anales del Obelisco de Nimrud, en el año 833, Salmanasar II, envió al generalísimo de su armada sobre Urartú, donde reinaba Sariduris I. Según estos anales, en el año 829, el mismo rey de Asiria envía su armada por segunda vez contra Urartú. Parece cierto que el rey de Urartú, obtuvo una gran victoria sobre el general de Asiria, en las regiones del sudeste de Nairí. En estos parajes Sariduris I, eligió como nueva capital a la ciudad de Tospas, al sudeste del mar "Tospite" (Bznounik), siendo el primer rey de Urartú que extendió los límites, hasta el territorio de la mencionada ciudad donde hizo construir una inscripción con su nombre.

Esta inscripción nos permite fijar la fecha del mencionado suceso en el año 828. En esta época encontramos al antiguo reino de Urartú extendido desde la Alta Armenia hasta los bordes orientales del mar Superior de Nairí. Desde esta época hasta Salmanasar III, las inscripciones cuneiformes asirias, no mencionan el nombre de Urartú. Pero desde la época de este rey, encontramos que Urartú es mencionado seis veces en el Segundo Cánón de los años de los epónimos asirios. De cualquier manera nos encontramos en la imposi-

bilidad de comprender qué parte de Nairí se quiso mencionar.

El rey de Nínive indica que el distrito de Uluba, situado al este de la Sofena pertenece a Urartú.

A partir del reinado de Sariduris II, el nombre de Urartú comienza a rivalizar con la denominación de Nairí. En la "Gran Inscripción del Palacio de Korsabed de Sargón" leemos que Oursa (Rousas I), poseía "ocho países donde es encontraban 55 plaza-fuertes y cientos de murallas y 11 fortalezas.

Anteriormente, Minuas I, que residía en Tuspas, había llegado con sus ejércitos hasta el reino de Manas, cuya mayor parte estaba situada en la Basoropeda; había descendido hacia el sudeste, hasta los bordes del mar de Kaputan, donde cerca de la ciudad de Uschni había elevado un monumento con una inscripción uniforme. Su hijo, Argistes I, se había apoderado del país de Parsua o Barsua (Un distrito situado al sud y sudeste del mar de Kaputan).

Por otra parte Rousas I, se había apoderado de varios distritos, entre los que se hallaba comprendido "el cantón de Ajaza" (Alzira), situados cerca de los bordes orientales de Pont Euxin. Es posible que los países o distritos situados entre el Araxia y el Kour estaban comprendido bajo la denominación de Urartú, por la razón de que estos reyes conquistadores, que residían en Tuspas, eran conocidos como reyes de Urartú y tenían estas regiones bajo su dominio. Tenemos así un ejemplo positivo en lo referente a una parte de la extremidad del antiguo Nairí. En efecto, Sargón cuenta en sus Anales que después de su expedición contra la ciudad de Milid (La ciudad de Militene construida un poco al este de Malatia moderna), expedición que había hecho en año 712 a.J.C., había reconstruido la ciudad de Tolgarimi, cerca de la mencionada ciudad.

Después de esta mención dice: "For-

Doctor
ANTRANIK EURNEKIAN
Cirujano

Especialista en Neurocirugía

(Actualmente en los EE. UU.)

Cnel. N. Vega 5531 - 54-0765

tifique contra Urartú las ciudades de Lusu, Burdir, Anmuru, Ki, .. Construí sobre los confines del país de Muski las ciudades de Usi y de Uargin". Las ciudades de Milid y de Tugarimi y el país de los Muski estaban situadas al occidente del Eúfrates. Si el rey de Nínive construía una ciudad en Capadoce, diciendo que había fortificado cuatro ciudades contra Urartú, es evidente que estas construcciones no estaban hechas en Urartú, sino en sus cercanías. Así podemos decir con certeza que Sargón reconocía que por lo menos la parte septentrional de las extremidades occidentales de Armenia Mayor pertenecían al reino de Urartú y que ahí se encontraba la frontera oeste. Esta lindaba con el país de Mosoch o de los Muski, cuya parte noreste fué llamada, Armenia menor.

Después de esta época, el nombre de Urartú se menciona en la "Carta del Gobernador de Pahir-Bel, enviada a Senacherib" y en los Anales de Asurbanipal (638 a. J. C.), sin que por esta razón estos textos nos den una indicación precisa sobre la extensión del país.

En la redacción en idioma babilónico de la inscripción trilingüe de Darío I en Behistun (Behistun o Bisutum), el nombre de Urastú reemplaza al de Urartú. Las denominaciones Urartú y Urastú corresponden a las palabras Armina y Arminiya que figuran en la redacción persa de la Inscripción de Darío I de Behistun.

La extensión del país de Armina era tal que en el año 401 a. J. C., Xenofon la encontró dividida en dos partes, las que llama oriental y occidental. El gobernador de la primera era Orentas y el de la segunda se llamaba Tiribaze. Este conocimiento basta para darnos la idea de que Urartú, Urastú y Armina podía y debía tener la extensión que Minuas I quiso dar a su país hacia fines del siglo IX y a comienzos del

VIII a. J. C.; es decir, una extensión que comenzaba en las regiones orientales del mar de Kaputan y terminaba en el arco del Eúfrates. Todo otro pensamiento contrario a este orden de ideas queda privado de todo fundamento histórico.

TOGARMA, CASA DE TOGARMA, PAIS TOGARMIANO

La denominación Ararat, usada en la Biblia y la del país de Kasdi-Haldi, tienen su origen en el sistema religioso y político. Sin embargo, con las denominaciones Togarma o Casa de Togarma, tenemos la revelación del origen de la Nación Armenia, del nombre y de la posición de esta nación.

En la Santa Escritura encontramos mencionando el nombre de Togarma en cuatro pasajes y en los términos siguientes:

1º) Génesis: "Los hijos de Gomer: Ashkénaz, Rifat y Togarma".

2º) El primer libro de las Crónicas", repite las palabras del Génesis.

Ahora!

mercadería

EL PORVENIR

Presente en su

"NUEVO ESTUQUE"

los famosos

HILOS y SEDALINAS

Tomusito

VENTAS
AL POR MAYOR

El. Cabello y hijos
ASOCIADA 417 - 40 - 2004

3º) Ezequiel, dice: "Los hombres de la casa de Togarma hacían el comercio por medio de caballos, caballeros y mulas".

4º) Por Ezequiel, Jehovah dice a Gog: "Yo te conduciré, a tí a toda tu armada... Gomer y todas sus tropas, la casa de Togarma, los países del Norte y todas sus tropas".

Los dos últimos pasajes nos indican el lugar de la Casa de Togarma. Ya que el profeta habla de los caballos y las mulas, por lo tanto se refería a Frigia y Armenia, que eran famosas por sus caballos y los pueblos de estos países tenían lazos de parentesco y se sabía que estaban al norte de Palestina.

Las opiniones respecto a la Casa de Togarma, se dividen en tres: por Togarma se comprende la parte oriental de Asia Menor, es decir Cappadoce y Frigia; para otros, es la parte occidental de Armenia y hay quienes dicen que indica Armenia Mayor.

Oponiendo una respuesta negativa a la primer opinión, se contribuiría a aumentar el valor de la segunda y sobre todo de la tercera. En efecto, por un simple buen orden y siguiendo una línea geográfica, Ezequiel alinea Javan, Tubal y Meshek (Mosocho) y la Casa de Togarma. Según Ezequiel, Cappadoce debía ser Tubal mismo. En efecto, el "Tabel" de los textos cuneiformes asirios ocupaba la parte occidental y el centro de Cappadoce. Del rostrado este-noreste de Tubal-Tabal, Meshek era limítrofe con este país, Armenia era vecina de Meshek; por lo tanto, era la Casa de Togarma de Ezequiel.

El Gomer que figura en el segundo pasaje de Ezequiel, corresponde al Garmik de los escribas armenios. Este país se extendía hacia el este hasta los bordes del Eúfrates y esto es indudable, puesto que los cimerianos habían hecho dueños de esta región. En este segundo pasaje del profeta, el nombre de Gomer sucede inmediatamente el

de "Casa de Togarma"; lo que indica que este último era un país situado al este de "Garmik" (Cappadoce), y era precisamente Armenia.

Yendo a la segunda opinión, digamos ante todo que los autores que interpretan el nombre de la Casa de Togarma como indicador de la parte occidental de Armenia o una porción de parte, pertenecen a los sabios del siglo XIX. (Lenormant, "Los orígenes de la Historia").

Sin podernos ocupar aquí de otros, creemos necesario citar las consideraciones de Kiepert.

Según este ilustre sabio: "Armenia" no debe ser llamada "Hayk", un nombre dado por los indígenas, ni tampoco por la denominación usada por los antiguos griegos así como tampoco debe dársele un nombre que fué empleado por algunas razas, sus vecinas del lado meridional (Es decir Ararat, según los hebreos y Urartú, según los asirios); sino una forma antigua cuya estructura aún no ha sido explicada; este nombre es "Togarma".

Es el sabio hebreo-alemán, J. David

Todos los del Sud prefieren prendas Sport

Sport

SPORT

Ave. MONTES DE OCA 985 T. E. 21-1185

Michaelis, quien aplica el nombre de Togarma, en razón de que este país se dedicaba a la cría de caballos y mulas. Este razonamiento parece verídico y sólido si le colocamos en paralelo con lo que nos cuenta Ezequiel.

Antiguamente, el idioma armenio reinaba al este y al oeste, en las regiones del Eúfrates y del Araxia, como se nota por las numerosas denominaciones geográficas. A pesar de ésto, se nota la diferencia primitiva de la raza en la tradición que Moisés de Korene, ha alterado en favor de su propia nacionalidad según la cual, una población había habitado el Ararat en los territorios de la Araxia (H. Kiepert, *Monasbericht*, publicado por la Academia de Ciencias de Berlín). Estas palabras de Kiepert, son en gran parte objeciones que se pueden refutar por la lingüística moderna y por una historiografía que no presente lagunas. De todo esto hablaremos más adelante.

La tercera opinión toma a Togarma y la Casa de Togarma por Armenia Mayor entera. Así, Eusebio dice: (en las "Crónicas)... "Y los hijos de Garmar Askhanaz..., Rifath..., y Togarma, y de este los armenios..."

Examinemos mientras tanto en detalle, si esta última opinión es más probable que la primera o que la segunda o si es la única verdadera. No olvidemos que los partidarios de la segunda están de acuerdo con nosotros hasta la mitad de la cuestión. Bien, los pueblos de Frigia y Cappadoce no reunían las cualidades que justifiquen las palabras de Ezequiel. La historia ignora absolutamente toda actividad en cuanto al comercio entre estos pueblos; y esta ignorancia supone una negativa para ellos. Sabemos por los documentos cuneiformes de Asiria, que los reyes de Nínive, entre los tributos que imponían a los reyezuelos de Nai-

ri-Urartú, daban manifiestamente la preferencia a los caballos.

Leemos en los textos cuneiformes, que los primeros reyes "suzeranos" residían en Biana. Argistis I y su hijo Sariduris II, a continuación de las expediciones militares que hacían contra los reyezuelos y sus vasallos, hacían transportar a Biana gran número de tropillas.

Herodoto habla del tráfico que hacían los armenios con los babilonios y cita la palabra Aristagoras de Milet que "los armenios son ricos en bestias". Según Strabón, el sátrapa de Armenia enviaba anualmente de este país 20.000 potrillos a los reyes Aqueménides. Xenofón cuenta que cuando la armada griega de los Diez Mil llegó a una ciudad, algunos griegos se dedicaron a la compra de potrillos que los campesinos criaban para satisfacer el tributo real. El lugar donde se encontraban los caballos estaba situado sin duda, en la parte oriental del cantón de Tuarazatap, al sudeste de Caranité. La parte noreste de Armenia también era rica en caballos. Según Strabón, "Phaunene también era famoso como una de las provincias más fértiles de Armenia; se puede decir lo mismo del cantón de Comisene y sobre todo de Orchistene, que más que ninguna otra provincia poseía caballos de guerra". Strabón no ignoraba por lo tanto, que las provincias orientales también producían caballos en menor cantidad y de inferior calidad. Más arriba hemos mencionado que Herodoto hablaba del comercio que hacían los armenios con Babilonia.

Estamos de acuerdo con Kiepert, en que hay que dar a Armenia la denominación de Togarma, pero no podemos dejar de lado las otras denominaciones por la razón bien simple que éstas están basadas en fundamentos históricos. El sabio geógrafo nos dice que: "No tenemos ninguna prueba pa-

ra considerar las partes septentrionales y orientales como iguales a toda Armenia" y que "el país no formaba al comienzo un conjunto histórico y étnico". El sabio alemán estaría justificado en sus apreciaciones la que cuando las escribió, las inscripciones cuneiformes aún no habían sido perfectamente traducidas. Pero actualmente sabemos que los reyes de Asiria llamaban Nairi por lo menos a una gran parte de la mitad occidental de Armenia, particularmente Salmanasar II, llama al lago Bznunik y al Kaputan "mar superior y mar inferior del país Nairi". Se deduce que en la antigüedad Nairi-Armenia, del oeste al sudesta formaba un todo histórico y etnográfico. De la misma manera que en Armenia hay distritos con nombres indo-europeos, así también hay muchos otros que son palabras que en el idioma urártico tienen significación propia.

El conjunto de estas denominaciones constituyen un fondo de argumentos para establecer sólidamente la unidad e integridad étnica e histórica de la Armenia en las edades antiguas.

Reproducimos a este respecto las consideraciones de Lenormant, sobre los pequeños reinos de Nairi-Urartú, dice: "Los textos de Nínive nos hacen conocer un cierto número de príncipes de estos diferentes estados. Pero bajo la división política que implica la existencia de tantos reinos distintos, el estudio de los nombres de provincias, ciudades, hombres y dioses de diferentes partes de Armenia contenidos en estos mismos textos, muestra una gran unidad etnográfica y lingüística, en la población repartida sobre toda la extensión de esta vasta región". En otro lugar, el mismo sabio arqueólogo, dice: "De la misma manera que existía una unidad étnica y lingüística en la vieja población de Armenia bajo su división política y un gran número de reinos independien-

tes, lo mismo que una unidad religiosa absoluta sobresalían y servían de unión en todas las fracciones del pueblo". Estas consideraciones del sabio francés están de acuerdo con las verdades etnográficas y lingüísticas que resulten de la naturaleza y de los caracteres de los textos cuneiformes urárticos y de los contenidos de estos mismos textos. Son además, contrariamente a lo dicho por el sabio alemán, argumentos que nos llevan a considerar las partes septentrionales y orientales como iguales a las otras partes de Armenia. Kiepert llega a la conclusión de que una población meda que habitó la parte oriental del país es de raza diferente a las poblaciones indígenas de Armenia. Pero no determina un punto esencial. El exacto origen de la existencia de esta población escapa a la Historia Nacional Armenia. De todas maneras es cierto que la Señoría Feudal Murasan y una población meda residían en la vertiente oriental de la gran montaña de los límites del Golt. Debieron habitar después de la muerte de Alejandro el Grande, y se habían establecido con Atropates, príncipe medo-persa y bajo el reino de sus descendientes, hasta las regiones orientales del mar de Kaputan, hasta el Araxia.

Es evidente que las poblaciones medas se superpusieron a las poblaciones

armenias que dominaron. Moisés de Khorene no pierde oportunidad de establecer la diferencia de la raza meda.

Debemos retener el punto capital, de que hacia el fin del siglo IX, Ispuinis y su hijo Minuas I, en nombre de la unidad étnica y de la unión política, habían reunido sus tierras del sudeste de Armenia.

En el idioma bíblico, la palabra "casa" indica el estado de una nación unida con todas sus provincias. Así por las palabras "Casa de Togarma", Ezequiel entendía la integridad perfecta de una nación o de un reino.

De todo lo que precede, concluimos que "Togarma" o "Casa de Togarma", según la Biblia era real y verdaderamente la nación armenia en toda la acepción de la palabra y según Fausto de Bizancio, el país togormiano era Armenia Mayor.

En qué época la Casa de Togarma había surgido en Armenia? No hay duda de que, en las edades del paganismo, los armenios no podían conocer este nombre ni admitir que Togarma haya sido el primer patriarca de su nación. Este nombre propio era únicamente bíblico. Eusebio de Cezárea había sin duda terminado de escribir sus "Crónicas" en el año 338 d. J. C.; es por lo tanto probable que los altos dignatarios del clero y los sabios de la nación armenia conocían estos libros de la historia eclesiástica de los primeros lustros de su aparición. Es Eusebio el primero, que escribió que los armenios eran descendientes de Togarma, y es que este mismo libro, que el clero y los sabios de Armenia debieron leer por primera vez una enunciación parecida.

ARMINIYA, ARMINIYAP

Las redacciones medas de las inscripciones cuneiformes trilingües de Darío I., que se encuentran en Persia

llaman a Armenia "Arminiyap". En el idioma medo el plural de los nombres comunes y propios, se forma agregando la letra "p". De la misma manera que en armenio literario la palabra Hay (Armenia) se agrega la letra "k" y en plural toma la forma de Hayk, siendo de esta manera un nombre colectivo y una denominación geográfica, lo mismo que Arminiyap.

La etimología de esta denominación no es segura. Sin embargo nos es permitido decir que el nombre Arminiyap es una palabra compuesta de Ar: montaña; mini: región, lugar; yap: su fijo del plural del adjetivo relativo, ya en algunos idiomas arios. Así "Arminiyap" significa probablemente "habitantes de la región de las montañas".

En Persia, esta palabra es siempre usada en el sentido geográfico. Sin embargo esta forma en singular es "Arminiya" en la inscripción de Darío I. Esta última forma ofrece la idea de "país Armenio". Es evidente que los medas, antes que los persas habían tenido relaciones con las poblaciones de Urartú; también, las formas mencionadas habían sido creadas probablemente entre los Meda-eranos occidentales.

La forma etnográfica es "Arminiyar" empleada por Darío I en la redacción meda de la Inscripción de Bisutun.

ARMINA, ARMANIYA

Estas denominaciones son de dominio del antiguo persa. Figuran en los documentos cuneiformes que Darío I había hecho grabar en tres localidades diferentes. La segunda forma no es más que un derivado de la primera. La primera, Armina, es la que se emplea más a menudo; figura en la redacción persa de la inscripción cuneiforme trilingüe de Bisutun.

La segunda forma figura solamente en la redacción persa.

El nombre de Armina está compuesto de tres elementos: Arm: alto, elevado; i: elemento copulativo; na, del persa región, lugar, país, elemento que reencontramos en el armenio primitivo. Así es que la denominación Armina significa "Alto país". La forma "Arminiya" no es más que la variante y el derivado de Armina. Lo que hemos dicho de la palabra Harminiya es aplicable a la palabra Arminiya. La denominación Armina y su variante y su derivado Armaniya se nos revelan por primera vez con Darío I. No es sorprendente que un elemento arameano haya tenido acceso en el antiguo persa; pues bien, antes de la época del rey mencionado, el idioma semita arameo había ejercido una gran influencia sobre las lenguas de las naciones que habitaban las comarcas tanto orientales como occidentales de Asia Anterior. Es por consecuencia de esta influencia que 340 años antes de Darío I, Aramis (aramio) se convierte en un rey de la Antigua Armenia.

La forma etnográfica Arminiya "Armenio" la leemos en la redacción persa de la Inscripción Trilingüe de Darío I, en Bisutun.

Es cierto que a partir del reinado de este monarca, las denominaciones mencionadas eran empleadas por el pueblo armenio, menos en sus relaciones con el extranjero. Tenemos una prueba, según el testimonio de Xenofón, en que cuando la Armada Griega de los Diez Mil penetró en Armenia, los jefes armenios se referían a su país como a Armenia.

Creemos útil hablar a continuación de algunas indicaciones de Herodoto; cuando habla de la ruta real de los tiempos del Imperio de los Aqueménidas, extiende a Armenia desde el arco del Eúfrates hasta el monte Masis. Para Herodoto, Matiane, los Saspire y los Alarodianos, no estaban comprendidos dentro de los límites de Armenia. Es evidente que como no había

visitado este país, sus conocimientos debían ser limitados y quizás erróneos. Xenofón había estado en Armenia y divide a este país en Armenia Oriental y Armenia Occidental. Ninguna duda de que en los tiempos de Xenofón, la Matiane y los Alarodianos no estaban comprendidos en Armenia Oriental.

Entre los escribas occidentales, Hécate fué probablemente el primero que usó la denominación Armina.

HAYASTAN, HAYK, PAIS DE HAIK, HAY, HAYASTAN,

Tenemos aquí las denominaciones clásicas de esta nación, que habían existido sucesivamente en el seno de la nación y cuya raíz no es más que la palabra hay. Su fuente se encuentra en las edades prehistóricas. En efecto, en la inscripción urártica del "Ordenamiento de los Sacrificios" tenemos al dios Uas o Huas, la divinidad de los vientos a la que estaba consagrado el distrito de "Uaiana" o "Huaína" o sea país de Uas o Huas.

Es probable que en el distrito consagrado al dios de los vientos, se usaba más la denominación "Huas" que "Uas". Los habitantes de este distrito eran llamados "Huai" (adoradores del dios Huas). Según toda probabilidad es en la antigüedad que el nombre Huai se convirtió en el nombre étnico de la tribu del distrito consagrado a Huas.

En este punto se presenta la duda más importante: en qué época se generalizaron todas estas denominaciones. Está claro que por ausencia absoluta de todo documento histórico nadie podría responder a esta pregunta de una forma absoluta. Sin embargo, nos animamos a decir que como el idioma armenio clásico debió surgir conjuntamente con la situación política, podríamos fijar fecha en el establecimiento de la dinastía de los Artaxiades. Cuando Artaxias I reinaba sobre

gran parte de Armenia, es probable que en la corte se usase el dialecto de la esfera central de Armenia, ya que era el que se usaba en las escrituras públicas y oficiales. Y si pensamos que este mismo rey había sido el reyezuelo de Huaina (Uayos-Sor) estaríamos en condiciones de explicar el origen, la época y la forma del desarrollo de dichas denominaciones, en todo el país. Para indicar su patria, los armenios usan ordinariamente la palabra "Hayastán", compuesta de "Hay": armenio; a: elemento copulativo; stan: lugar, país. Así, la palabra "Hayastan" significa: lugar, país de los armenios o más bien adoradores del dios Huas. La palabra "Hayastan" siendo un término

geográfico, se emplea como adjetivo relativo. Moisés Khorene, habla de los militares armenios y dice: "... y el rey Tiridate, descendiendo a la llanura de Gargarea, con todos los hayastans, trabó batalla con la gente del norte..." (1).

NOTA: (1). — Según todas las apariencias, las denominaciones de Hay, Hayk, Hayastan, debieron ser las primeras en producirse; las que fueron seguidas por la denominación Uayos-Sor (Valle de las Lamentaciones).

Mencionaremos antes de terminar las denominaciones: "Provincia Japhética", "Haykaine" y "Aramiana", usadas por Magistros y que no son históricas y chocan con el buen gusto literario.

SUPERACION, META DE NUESTROS JOVENES

Regularmente en nuestro club se realizan diversos torneos en los que compiten los mejores valores, que en sus respectivas categorías y deportes, lucen sus aptitudes haciendo de cada reunión una fiesta deportiva. A la vez que se disfruta se aprende y se logra conocer valores que itenden a la gran meta: Superación.

En estas reuniones que en numerosas oportunidades intervienen instituciones armenias, son motivos para el mayor acrecentamiento de relaciones que deben tener las entidades armenias.

Como ejemplo tenemos el reciente torneo de atletismo denominado "Primavera", que comenzó el día 16 de septiembre pasado y que se clausuró el 7 de octubre. En dicho torneo que se efectuó en un ambiente netamente deportivo, se realizaron distintas pruebas que ponen de manifiesto el gran afán de progreso que poseen los jóvenes participantes. No cabe duda que las marcas registradas son día a día superadas, dejando de tal modo, bien sentado el nombre de la colectividad.

Eduardo Deirmendjian

LA VIDA DEPORTIVA EN ARMENIA

EREVAN. (Especial). — Durante el año en curso, en Armenia, han sido constituidos 300 nuevos equipos deportivos y organizado 350 torneos.

Gracias al deporte, Armenia se ha colocado en lugar destacado en las competiciones internacionales.

En el mes de agosto pasado, en Moscú se realizaron los torneos oficiales del año, participando Armenia, con 450 destacados atletas que conquistaron las mejores clasificaciones.

HOVSEPIAN CAMPEON DE LANZAMIENTO DE BALA

MOSCU. (Especial). — En el torneo atlético oficial, V. Hovsepián, representante de Armenia, se clasificó campeón en lanzamiento de bala.

PRIMER TRIUNFO DE HOMENETMEN

BEYROUTH. (Especial). — En esta ciudad comenzaron los partidos de foot ball correspondiente al torneo oficial del año. Homenetmen que se presentó con sus jugadores titulares, ante 5.500 personas, tuvo su primer triunfo al vencer el campeón local.

La leyenda y la epopeya popular en la Literatura Armenia

Desde los primeros momentos de su vida el pueblo armenio ha cultivado el arte oral en diversos géneros. Los testimonios que han llegado hasta nosotros demuestran que la creativa popular ha sido amplia, rica por su temática y alta por su cultura.

De las obras más representativas de la narrativa popular armenia sólo nos restan menudos fragmentos; pero por medio de las referencias y manuscritos de nuestros historiadores, podemos formarnos una idea bastante completa de la forma y temas utilizadas por esa creativa.

Nuestros historiadores, al no tener otras fuentes adonde recurrir al relatar los hechos de los períodos más antiguos de la historia armenia, emplean a menudo la tradición oral, aunque sin hacer referencia a ello, como Agathangueghós y Fausto de Bizancio, mientras que otros, como Moisés de Khorene, realizan extractos literales. La "Historia de los Armenios", de Moisés la que más ha contribuido a la conservación de esa tradición oral, especialmente cuando relata la instalación de Haik en Armenia, la muerte

de la reina Semiramis, las luchas de Dicrán y Aydahag y la bella leyenda de Ardavazd. Son interesantes también, para el conocimiento de la literatura popular de la época, los nombres con los cuales define Moisés de Khorene las distintas expresiones de la tradición oral, comprendidas todas dentro de la épica popular.

Por supuesto que esta épica participa también de los elementos líricos y dramáticos de ingenua belleza, expresados especialmente en las canciones de casamiento, para baile, de difuntos, y en las representaciones teatrales, de una estructura aún elemental, desde luego. Desgraciadamente, no ha llegado a nosotros ninguna de estas expresiones del arte popular, que sólo conocemos a través de los relatos de los historiadores.

Es necesario consignar también, el espíritu patriótico que prima en toda la narrativa popular de la época. Su espontaneidad y frescura consiguen hacer de estas leyendas verdaderas obras de arte que se distinguen en contraposición con la literatura culta,

TERRA

— de —

GREGORIO TERTZAKIAN

TINTORERIA Y ESTAMPERIA DE SEDA,

RAYON Y ALGODON

LAPRIDA 1458

T. E. 791 - 8429 y 795 - 0044

Vicente López, F.C.N.G.B.M.

promovida por el clero, que presenta una perfección en la forma, pero que pierde su valor por la carencia de elementos originales.

Las leyendas armenias de los orígenes son numerosas, y durante mucho tiempo han sido la única fuente de la historia armenia, hasta la aparición de la moderna historiografía científica a fines del siglo pasado.

Las más importantes y representativas, por su valor literario e histórico, son las de Haik Pel, derivadas aún del Antiguo Testamento; la de Ará el Hermoso y Semiramis, en la que cantan los nobles atributos del héroe, que caracterizan de manera muy definida las virtudes de nuestro pueblo. En esta leyenda se ha inspirado Nairi Zarián para su tragedia en cinco actos "Ará el Hermoso". En la leyenda de Dicrán y Aydahag, donde intervienen elementos fantásticos, se pone de manifiesto el espíritu de sacrificio de la mujer armenia en la persona de Dicranuhi, hermana del rey Dicrán. La leyenda de Vahacn está íntimamente relacionada con el nacimiento de la mitología armenia. Sus proezas, en su lucha contra los dragones para concluir la obra de su padre Dicrán, le valieron ser adorados como dios de la fuerza y el valor, como lo fuera Hércules en la mitología griega y romana. Vahacn ha dado origen a numerosas leyendas, como la que, recuerda Ananiá de Shirag, refiriéndolo a la lucha contra los asirios. Según parece, se ha unificado en la que relata la lucha del héroe con los dragones, como continuación de la leyenda de Dicrán y Adahag. Uno de los poemas épicos más extensos y hermosos de la literatura popular es la de Ardashes y Ardavatz, su hijo. El ha dado lugar a una temática profusamente explotada por los escritores modernos. Esta leyenda abarca un período bastante amplio de la historia de los armenios. Relata algunos aspectos de la lucha con-

tra las legiones romanas del emperador Domiciano y la expulsión de los alanos del territorio del país, que da lugar a un episodio de alto valor poético (el casamiento de Ardoshés con la princesa Satenig). La maldición que desde la tumba dirige el rey Ardashes a su hijo Ardavatz da nacimiento a una de las leyendas más antiguas del Ararat, que contribuyó a crear una atmósfera misteriosa alrededor del monte que simboliza el país. La leyenda de Ardashes, además de representar un gran valor histórico, porque presenta detalles de la vida, usos y costumbres de los armenios de la época, que de otra manera no habrían llegado hasta nosotros.

A pesar de que son ínfimas las muestras que poseemos de la poesía épica de los orígenes de la literatura armenia, no podemos sino admirarnos de la alta cultura política de nuestro pueblo. La viveza de las descripciones, el colorido de las comparaciones, son de una originalidad extraordinaria. El lenguaje es claro y sencillo, y los epítetos han sido elegidos con un gusto muy fino ("Mar de Cereza", "el libro Masis", etc.).

Es de notar también el estilo de la narración y la construcción de los versos. En éstos es necesario señalar una forma muy original, basada en la repetición frecuente pero orgánica de determinados versos, que dan al poema un ritmo muy peculiar y una musicalidad muy sonora, y que al mismo tiempo contribuyen a participar naturalmente el desenlace de la narración.

Aunque esta épica popular se ha dispersado por la tradición oral, sus valores culturales se han mantenido, pues parecerán nuevamente, incluidos en el más grande de los poemas épicos armenios, el "David de Sasún", el mejor exponente de la literatura popular de los siglos IX-X.

Rubén Artzruni

ALCOHOLISMO Y METABOLISMO

Cada uno de nosotros nace con un determinado color de los ojos y la piel, con ciertas líneas de cuerpo y facciones muy particulares en la cara, es decir, nace como un individuo distinto de los demás. Esta individualidad se extiende hasta la textura del cabello vista al microscopio y las huellas diminutas que dejan nuestras manos y pies y también nuestra piel.

Pero esto no es todo: los seres humanos heredan también el intrincado mecanismo que constituye su aparato metabólico. Es así como los desórdenes del metabolismo pueden ser igualmente hereditarios.

Nos vamos a referir en especial al alcoholismo. ¿Es este vicio el resultado de un determinado metabolismo? Se hereda la tendencia alcohólica. Hay muchas evidencias de que así sea.

Para el común de las gentes el metabolismo es a menudo la cantidad de calorías que un individuo consume por día. En realidad esa palabra comprende una multitud de procesos químicos que acompañan la transformación de la energía química de los alimentos en la energía usada por el cuerpo y que se manifiesta como calor. No en todos los seres humanos el proceso metabólico es idéntico, pero en general el metabolismo humano es muy parecido al de las ratas. Se emplean los mismos tipos de alimentos y se forman los mismos productos químicos principales.

Sin embargo, comparando de modo minucioso esos dos metabolismos, se ven algunas diferencias. Es fácil hallar para las ratas dietas excelentes que matarían a los seres humanos. Bastaría, por ejemplo, suprimir una de las vitaminas: el ácido ascórbico. La falta de esta sustancia no afecta a las ratas, pero mata a los seres humanos. Las diferencias de qua-

tos en las comidas entre persona y persona son incontables. Cada persona tiene su individualidad fisiológica propia. El perro puede distinguir a las personas por el olor, y esto se debe probablemente a las diferencias químicas entre persona y persona. Décadas atrás se atribuían las diferencias químicas en la orina a "errores innatos" del metabolismo. Tales condiciones no eran resultado de enfermedades y se las juzgó anomalías heredadas. Estudios posteriores demostraron que esas diferencias no tenían nada de extraño y que eran un hecho común.

En suma parece estar comprobado que existe una "personalidad metabólica" o "fisiológica". Las consecuencias de esto son numerosas. Todas las personas, por ejemplo, no sienten la misma necesidad de una u otra vitamina. Lo mismo sucede con la apetencia por azúcar o sal. Con las drogas como la morfina, cocaína, novocaina y cafeína, se observan iguales diferencias entre persona y persona. La morfina a unas produce sueño y a otras, las mantiene despierta y en gran actividad mental; la cafeína mantiene en vigilia a la mente y en otras personas no produce el menor efecto.

En materia de sabores hay personas que encuentran a la sacarina 2.000 veces más dulce que el azúcar, otras sólo 32 veces. Ciertas personas hallan que la quinina es 256 veces más amarga que la "cáscara sagrada" y otras sólo la encuentran media vez más amarga.

En cuanto al alcoholismo el descubrimiento de la "personalidad fisiológica" del que bebe es muy importante. Hay una enorme cantidad de reacciones causadas por el alcohol. Muchas personas están protegidas contra ese vicio porque apenas ingieren un

poco de alcohol, sienten grandes malestares de estómago. Muchos, también, se emborrachan con una insignificante cantidad y otros más no se sienten afectados aunque beban en abundancia. Este fenómeno de los adultos se observa también en los niños. Los efectos psicológicos causados por la embriaguez son igualmente distintos; tristeza, alegría, sueño, etc. Unas personas se han formado el vicio del alcoholismo fácilmente de un día a otro y muchas que han bebidos durante toda su vida no sienten la atracción inevitable de la bebida.

Se da como prueba de que el alcoholismo depende de la "personalidad metabólica" del bebedor el hecho de que, cuando una persona se cura del vicio nunca termina en bebedor moderado, sino en un abstemio completo. No hay términos medios. Otra prueba sería la diferencia que hay entre las razas en cuanto al alcohol. A los indios norteamericanos les gustó el alcohol de los europeos desde un principio. Actualmente se ha prohibi-

do el alcohol en las reservas territoriales dejadas a los indios.

No existen, por desgracia, buenas estadísticas en cuanto a los pieles rojas, pero sí, se tienen de las reacciones de los individuos de raza judía ante el alcohol. Son muy raros los judíos alcohólicos. Podría pensarse lo contrario, a causa de los infortunios y sufrimientos de esa raza. Otra característica racial de los judíos, es la facilidad con que se enferman de diabetes.

Estudiando estadísticas se advierte que los irlandeses son 75 veces más atraídos por el alcohol que los judíos.

Es importantísimo, pues, el estudio de la "personalidad fisiológica" para determinar las causas del alcoholismo en determinado individuo. Es por esto que hay grandes esperanzas de curar el vicio alcohólico. A menos que se tome en cuenta el individuo fisiológico no será posible combatir la inclinación alcohólica a la luz de sus primeras causas. Sólo se luchará contra un enemigo desconocido y en la oscuridad.

P I E L E S

M O D E L O S

F I N A S

R E F O R M A S

P E L E T E R I A " P A P A Z I A N "

SUIPACHA 942

T. E. 32-0705

BUENOS AIRES

ESTAMP-COLOR

S. R. L.

Capital \$ 350.000 m/n.

TINTORERIA INDUSTRIAL Y ESTAMPERIA

Blanqueo - Teñido - Calandro - Apresto

Gral. Lavalle 2836 - 68

T. E. 740 - 2579

Juan B. Justo (F.C.N.G.B.M.)

"ANTEX ARGENTINA"

EDUARDO ATAMIAN

POPLINES

Larrea 667 — T. E. 48-5639

**FABRICA DE TEJIDOS
DE ALGODON**

T E X T I L

M U R A D

de Miron Leonian

VICTORIA 781

Hurlingham **F.C.N.G.S.M.**

Doctor
ANTRANIK EURNEKIAN
Médico

Especialista en Nerviosas
Actualmente en los EE. UU.

ARENALES 2189 T. E. 84-6746

FOTO

A F O L O

ESTUDIO

CORDOBA 4671 T. E. 54-8147

ESTUDIO NERSESSIAN

ECONOMICO . CONTABLE . IMPOSITIVO
ASUNTOS JURIDICOS

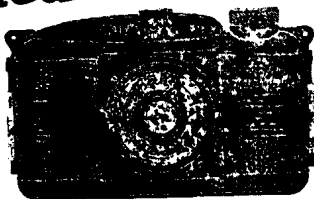
Florida 165
Gal. Gral. Güemes P. 3, of. 343-4

Tel. 30-8677

Rox Junior ★ ★ Baby

**La cámara
super
económica**

Que permite tomar
16 fotos 4 1/2 x 6, con
un rollo común 6-20

AL PRECIO DE UNA SIMPLE
CAMARA DE CAJON !

ALBERT TRITSMANS, Director - Gerente General

GEVAERT ARGENTINA S. A. de Productos Fotográficos
Bvd. MITRE 1906 - T. E. 48 - 9011 - BUENOS AIRES

ADHESION

DANUBIO S.A.

Peletería "Aremnia"

SANTA FE 1560

T. E. 44 - 0275

TEX-TRICO

Soc. Resp. Ltda. - Capital \$ 800.000

FABRICANTES DE TEJIDOS

ENGOMADORA DE HILADO

Adminis. y Ventas
LARREA 557

T. E. 48 Pasco 8743
Buenos Aires

EL CISNE

Soc. Resp. Ltda.

BUENOS AIRES

CORDOBA

« NAVASART »
REVISTA MENSUAL

ORGANO DE LA
U. G. ARMENIA DE C. FISICA
GALERIA GRAL. GUEMES
FLORIDA 165 Piso 6º

SUSCRIPCION

Ejemplar suelto	3.— Pesos
Anual	32.— Pesos
Exterior	3.— Dolares

AÑO 4 - Nº 45

FEBRERO DE 1957

BUENOS AIRES

ALFOMBRAS

SPARTA ATLANTIDA S. A.

INDUSTRIAL Y COMERCIAL

CORREO
ARGENTINO
CENTRAL (B)

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5952

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 5431